

Türkçe Öğretmenlerinin Lisans Eğitimlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Hatice VARGELN AKCİN¹ , Betül KERAY DİNÇEL²

Öz: Bu çalışma, Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretmenliği lisans eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirmeye yönelik durum araştırması niteliğindeki nitel bir araştırmadır. Bu doğrultuda öğretmenlerin lisans eğitiminin mesleki yaşamlarına katkılarına, aldıkları lisans eğitime ilişkin sorunlara ve önerilere, lisans programında okuyan öğretmen adayları için tavsiyelerine yer verilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme (2016 ve sonrasında mezun olmuş olmak ile 1-5 yıl Türkçe öğretmenliği yapmış olmak) seçilerek 61 Türkçe öğretmenine açık uçlu dört sorudan oluşan bir anket yapılmıştır. Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Türkçe öğretmenliği lisans eğitimine ilişkin ortaya çıkan bütün temalar ise dersler – alan eğitimi, dersler – meslek bilgisi, uygulama, kişisel ve mesleki gelişim, öğretim elemanları, ilk okuma – yazma, eklenecek dersler, eğitim ortamları, sosyal faaliyet, arşiv oluşturma, çocuk edebiyatı, okuma, alan bilgisidir.

Anahtar kelimeler: Türkçe öğretmenliği, lisans programı, Türkçe Eğitimi.

Evaluation of Turkish Teachers' Opinions on Undergraduate Education

Abstract: This study was designed as qualitative research possessing the characteristics of a case study regarding the evaluation of Turkish teachers' opinions on the Turkish Language Teaching Undergraduate Education. The contributions of the undergraduate educations of teachers to their professional lives, their recommendations and the problems they experienced regarding the undergraduate education they received, and their recommendations for teacher candidates currently enrolled in this undergraduate program were given. Criterion sampling (having performed 1-5 years of Turkish language teaching and having not graduated from the program before 2016) was chosen from among purposeful sampling methods, and a questionnaire consisting of four open-ended questions was administered to 61 teachers. Content analysis method, one of the qualitative data analysis methods, was used in the research. Within the scope of the research, all themes related to Turkish teaching undergraduate education were classes courses – field education, courses – vocational knowledge, practice, personal and professional development, instructors, first reading and writing, courses to be included, educational environments, social activities, creating

Geliş tarihi/Received: 03.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 19.09.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Arş. Gör. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, haticevargelen@gmail.com, 0000-0001-8935-7417

² Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, betulkeraydincel@gmail.com, 0000-0002-2184-7361

Atf için/To cite: Vargelen Akcin, H., & Keray Dinçel, B. (2022). Türkçe öğretmenlerinin lisans eğitimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 872-909.*
<https://doi.org/10.33711/yyuefd.1082262>

archives, children's literature, reading, and field information.

Keywords: Turkish teaching, undergraduate program, Turkish education.

Giriş

Toplumların ilerlemesi ve gelişmesinde sahip oldukları eğitim sistemlerinin önemi büyüktür. Eğitim sisteminin önemli unsurlarından birini ise öğretmenler oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmen niteliğinin eğitim sisteminin başarısını doğrudan etkilediğini söyleyebiliriz. TED (2009) çalışmasına göre eğitim sistemindeki öğretim programları, öğretim materyalleri gibi unsurlar önemli olmakla birlikte bunların öğrenim sürecine katkısı bunları kullanan kişiler olarak öğretmenlerin yeterliklerine bağlıdır. Eğitim ortamlarında öğrencilere sağlanan fiziksel ve teknolojik imkânların öğrencilerin gelişimlerini sağlamada başarılı olması için bu imkânları etkili bir biçimde kullanan mesleğinde yetkin öğretmenler gereklidir.

Öğretmenlerin eğitim sistemi içerisindeki etkisinden yola çıkarak eğitim sisteminin başarılı olması için nitelikli ve başarılı öğretmenlere ihtiyaç olduğunu söyleyebiliriz. Nitelikli ve başarılı öğretmenlerin ortaya çıkmasında öğretmenlerin aldıkları hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin büyük önemi bulunmaktadır.

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi genellikle üniversitelerin lisans programlarıyla gerçekleştirilmektedir (Güneş, 2016, s. 414). Üniversitelerin eğitim fakültelerinde verilen lisans eğitimi, öğretmen yetiştirme sisteminin önemli belirleyicilerinden biridir. Lisans eğitimi ile öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinin gerekliliklerini yerine getirebilecek donanımına sahip kişiler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir. Bu kapsamda lisans eğitiminin niteliği, işlevi, meslek yaşamında karşılık bulması gibi unsurlar önem taşımaktadır.

Eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan öğretmenlik lisans programlarından biri de Türkçe öğretmenliğidir. Tarihi sürece kısaca değinirsek, 1992 – 93 akademik yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne bağlı Türk üniversitelerinde ilk defa lisans programı olarak Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı kurulmuştur. 1997'de Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bölümü adıyla müstakil bir bölüm haline dönüştürülmüş, yapılan düzenlemeyle Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı eğitim fakültelerinde yer almıştır (Güzel, 2010, s. 374-375). 2016-2017 akademik yılında Türkçe Eğitimi Bölümü, ana bilim dalına dönüştürülerek Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümüne bağlanmıştır. Günümüzde de bu şekilde devam etmektedir. Bu ana bilim dalında verilen lisans eğitimini tamamlayan öğrenciler Türkçe öğretmeni olarak eğitim kurumlarında görev yapabilmekte ve eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde yer alabilmektedir (Gazi Eğitim Fakültesi, 2021).

Türkçe öğretmenliği lisans programı tarihi süreç içerisinde değişikliklere uğramıştır. Türkçe Öğretmenliği 1992 yılında lisans düzeyinde bir program olarak kurulduğundan bu yana 1992, 1998, 2005 ve 2018'de olmak üzere dört program ile öğretmen yetiştirilmiştir. İlk müfredatta Türkçe eğitimi derslerinin yanı sıra yoğun bir Türkoloji eğitimi yer almıştır (Topuzkanamış, 2021, s. 566). 1998'de programa yan alan olarak eklenen Sosyal Bilimler Öğretmenliği Bölümü dersleri getirilmiş ve mevcut olan Türkçe'nin Eğitimi - Öğretimi Bölümü alan dersleri %35 azaltılmıştır

(Güzel, 2003, s. 66). 2006'da uygulamaya başlanan değişiklikte ise Türkçe eğitimi içeriğinin görece genişletilip dil bilimi içeriğinin eklenmesinin yanı sıra dil ve edebiyat bilgisi içeriği biraz daha daraltılmıştır (Topuzkanamış, 2021, s. 566). YÖK tarafından 2017-18 akademik yılından itibaren uygulamaya konulan yeni lisans programları ile Türkçe öğretmenliği lisans programı da güncellenmiştir. Bu kapsamda Türkçe öğretmenliği lisans programında kimi derslerin ağırlığı azaltılırken, kimi derslerin ağırlığı artırılmış, kimi dersler kaldırılmış ve yerine yeni dersler konulmuştur (Mutlu ve Süğümlü, 2019, s. 1254).

Türkçeyi etkin kullanma becerisi eğitim ve öğretim sürecinin omurgasını oluşturmaktadır. Anlama ve anlatma alanlarına ait temel dil becerilerine sahip olma durumu öğrencinin sadece Türkçe başarısını etkilememekte aynı zamanda tüm derslerdeki başarısına doğrudan etki etmektedir (Göçer, 2013, s. 493). Bu durum nitelikli ve etkin Türkçe öğretiminin önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Türkçe öğretmekten bilfiil sorumlu olan Türkçe öğretmenlerinin eğitimi, eğitim sisteminin geneli açısından büyük önem taşımaktadır.

Öğretmen yetiştirme sürecinde verilen eğitimin taşıdığı önem konuya ilişkin çalışmaları da artırmıştır. Bu bağlamda eğitim fakültelerindeki lisans eğitiminin değerlendirilmesine ilişkin farklı araştırmalar bulunmaktadır. Alpaydın vd. (2019) farklı branşlardan öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarında eğitim fakültelerindeki öğretmenlik eğitiminde kazandırılan yeterliklerin öğretmenlik mesleği ile uyumu analiz edilmiştir. İnan (2016) çalışmasında göreve yeni başlamış farklı branşlardan öğretmenlerin lisans eğitimleri ve mesleklerine ilişkin görüşlerini ele almıştır. Aksu'nun (2016) çalışmasında eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin bölümleri hakkındaki görüşleri Giresun Üniversitesi örneğinde ele alınmıştır. Özçakır Sümen ve Çağlayan (2013) çalışmalarında öğretmen adaylarının eğitim fakültesinden memnuniyet düzeylerini ve hayal ettikleri eğitim ortamını ele almışlardır. Bu araştırmalarda Türkçe öğretmenliği branşından da katılımcılar yer almakta ve araştırmalardan eğitim fakültelerindeki tüm öğretmenlik branşlarındaki lisans eğitimi için benzer veya ortak olan süreçler hakkında veri edinebilmekteyiz. Bununla birlikte çalışmalarda doğrudan Türkçe öğretmenliği lisans eğitiminin değerlendirilmesine yönelik derinlemesine bir analiz yapılmadığı görülmektedir.

Türkçe öğretmenliği lisans eğitiminin belirli açılardan değerlendirilmesine yönelik akademik çalışmalar da bulunmaktadır. Durukan ve Maden (2011), Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik görüşlerini ele almışlardır. Özkan ve Şahbaz'ın (2011) çalışmalarında Türkçe Eğitimi lisans programındaki alan bilgisi derslerinin işlevselliğine yönelik olarak Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri ele alınmıştır. Takıl (2016) çalışmasında, Türkçe öğretmenlerinin lisans eğitiminde aldıkları derslerin meslek hayatlarına etkisini araştırmıştır. Aykaç ve Stebler (2019) çalışmasında, 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programını öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir. Yine benzer bir çalışmada Mutlu ve Süğümlü (2019), Türkçe öğretmenliği yeni lisans programını akademisyen görüşleri doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Bu çalışmalarda daha çok Türkçe öğretmenliği lisans eğitimi içerisindeki derslerin değerlendirilmesine yoğunlaşıldığı görülmektedir. Bu araştırmada ise ders boyutunun yanı sıra Türkçe öğretmenlerinin, Türkçe öğretmenliği lisans eğitimini daha geniş bir açıdan değerlendirmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

Türkçe öğretmenliği lisans eğitiminin değerlendirilmesi ile ilgili bahsedilen çalışmaların daha çok öğretim elemanı, öğretmen adayı gibi katılımcılarla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu

araştırmada ise Türkçe öğretmenliği lisans programından mezun olup MEB bünyesinde Türkçe öğretmeni olarak görev yapan kişiler katılımcı olarak yer almıştır. Lisans eğitimi sürecini tamamlayıp süreci sahada deneyimlemiş öğretmenlerin görüşlerinin eğitim sürecinde var olan sorunların ortaya konması ve iyileştirilmesine yönelik katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda şu alt problemlere yer verilmiştir: Türkçe öğretmenlerinin;

1. Aldıkları lisans eğitimi mesleki yaşamlarında hangi açılardan katkı sağlamıştır?
2. Aldıkları lisans eğitimine ilişkin sorunlar nelerdir?
3. Aldıkları lisans eğitimine ilişkin önerileri nelerdir?
4. Türkçe öğretmenliği lisans programında okuyan öğretmen adaylarına tavsiyeleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, Türkçe öğretmenlerinin Türkçe öğretmenliği lisans eğitimine ilişkin görüşlerini incelemeye yönelik durum araştırması niteliğindeki nitel bir araştırmadır. Creswell ve Poth'un (2018) da belirttiği gibi durum araştırması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir durum hakkında detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki katılımcı sayısının belirlenmesinde anket yönteminin tercih edilmesi etkili olmuştur. Anket sorularının 2-10 katı olması tavsiye edildiği için en az on katına ulaşılmasına karar verilmiştir. Ankette dört soru yer almıştır. 70 Türkçe öğretmenine anket ulaştırılmış, 61 kişiden dönüş alınmıştır. Dolayısıyla ankette yer alan soru sayısının on iki katına ulaşan bir çalışma grubuyla çalışılmıştır. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi seçilmiştir. Türkçe öğretmenliği lisans programına ilişkin güncel bilgiler elde edebilmek amacıyla örnekleme için iki ölçüt belirlenmiştir. Bunlar Türkçe öğretmenliği lisans programından 2016 ve sonrasında mezun olmak ile MEB'de en az 1, en fazla 5 yıl Türkçe öğretmenliği yapmış olmaktır. Ön uygulamada 5, ana uygulamada 61 Türkçe öğretmenine anket yapılmıştır. Çalışma grubunda cinsiyet, hizmet yılı, görev yapılan iller ve mezun olunan üniversite gibi demografik bilgiler edinilmiştir. Katılımcıların 11'i erkek, 50'si bayandır. 5'i 1 yıl, 12'si 2 yıl, 24'ü 3 yıl, 13'ü 4 yıl, 7'si 5 yıldır Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Ağrı, Ankara, Ardahan, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, İstanbul, Karabük, Kars, Konya, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat, Tunceli, Van, Zonguldak illeri görev yaptıkları yerlerdir. Mezun oldukları üniversiteler ise Aksaray Üniversitesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Uşak Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacıyla ilgili açık uçlu sorulardan oluşan on üç soruluk bir havuz oluşturulmuştur. Patton'un da belirttiği gibi açık uçlu cevaplar cevaplayıcıların bakış açılarıyla dünyayı anlamamıza olanak sağlar. Açık uçlu sorulara verilen cevapları toplamanın amacı araştırmacıya, önceden belirlenmiş soru kategorilerinin sınırlandırmaları ve öngörülerini olmadan diğer insanların bakış açılarını yakalama ve anlama fırsatı sağlamasıdır (Patton, 2014, s. 21). Bu sebeple araştırmada açık uçlu sorular tercih edilmiştir. Uzman görüşü için form hazırlanırken anket soruları için üçlü dereceleme ölçeği kullanılmış, “gerekli”, “düzeltilmeli”, “gereksiz” maddelerine yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Anketin geçerlik ve güvenilirliğini sağlayabilmek için beş Türkçe öğretmeniyle ön uygulama yapılmıştır. Soruların anlaşılır olduğuna yönelik dönütler ve öğretmenlerin verdiği cevaplar incelenerek soruların uygun olduğuna karar verilerek ana uygulamaya geçilmiştir. Türkçe öğretmenleriyle birebir görüşülerek anketler e-posta olarak gönderilmiş ve Türkçe öğretmenleri tarafından doldurularak dönüş yapılmıştır. Anketlerden bir ay içinde dönüşler alınmıştır.

Verilerin Analizi

Kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla üç alan uzmanı ve üç Türkçe öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Görüş birliği / toplam görüş birliği + görüş ayrılığı sayısı (Miles & Huberman, 2015, s. 64) formülü kullanılmıştır. Bütün soruların uyuma düzeyleri %90-100 arasındadır. Bu şekilde anket formu oluşturulmuştur. Ankette kısa bir sunuş yazısı ve sorular yer almaktadır.

Anketlere verilen cevaplar en az bir en fazla iki sayfadır. Toplam 93 sayfalık ham veri elde edilmiştir. Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ve NVivo 11 Pro Programı kullanılmıştır. Anketler gözden geçirildikten sonra Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde sıralanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar soru soru okunarak kodlar çıkarılmıştır. Araştırmanın analiz birimi cümlelerdir. Kodlardan hareketle temalar bulunmuş, veriler kodlara ve temalara göre düzenlenerek frekans değerleri eklenmiştir. Kodlar tek tek iki araştırmacı tarafından da incelenmiş, iki araştırmacı arası uyum yüzdesi %91 çıkmıştır. Ortak kararın olmadığı kodlar üzerine tartışılarak görüş birliğine varılmıştır. Temalaştırma aşamasında ise tekrar kod ve temaların uyumlu olup olmadığı üzerine çalışılmıştır. Ayrıca çalışmanın betimlemesini ortaya çıkarmak ve güvenilirliğini artırmak için bulgular kısmında öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Mesleğe yeni atanmış öğretmenlere (1-5 yıl) Türkçe öğretmenliği lisans eğitimine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmen görüşlerinin analizi sonucu ortaya çıkan bulgular şu şekildedir:

“Aldığınız Lisans Eğitimi Mesleki Yaşamınızda Hangi Açılardan Size Katkı Sağladı?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Mesleğe yeni atanmış Türkçe öğretmenlerine “Aldığınız lisans eğitimi mesleki yaşamınızda hangi açılardan size katkı sağladı?” sorusu yöneltilmiştir. Ortaya çıkan temalar

Dersler – Alan Eğitimi, Dersler – Meslek Bilgisi, Uygulama, Kişisel ve Mesleki Gelişim ve Öğretim Elemanları şeklindedir.

Tablo 1

Dersler – Alan Eğitimi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	ALT TEMA	KOD	f		
DERSLER – ALAN EĞİTİMİ	Türkçe Öğretim Programları	Ders kitabındaki metin ve etkinliklerin kullanımını ve kazanımlarla nasıl ilişkilendirebileceğini bilme	1		
		Eksiksiz ders planı hazırlayabilme	1		
		Türkçe Öğretim Programına hâkim olma	1		
	Dinleme Eğitimi	Okuma Eğitimi	Dinleme ve yazma kazanımlarını öğrencilere doğru ve net bir şekilde aktarabilme	1	
			Öğrencilerin iyi bir konuşmacı olmalarını sağlaması	1	
		Okuma Eğitimi	Dinleme, yazma, konuşma ve okuma temelli dersler konusunda fayda sağlaması	1	
			Beceri dersleri sayesinde alan bilgisine hâkim olma	5	
		Yazma Eğitimi	Bu dersler sayesinde etkinlik yapmayı öğrenme	5	
			Ders kitapları yetersiz kaldığında derslerin dolu geçmesini sağlayabilme	1	
		Konuşma Eğitimi	Etkili dinleyebilme	1	
			Kendini yazılı ve sözlü ifade edebilme	2	
		Tiyatro ve Drama Uygulamaları	Okuma Eğitimi	Okuma alışkanlığı edinme	1
				Okuma becerisinin öneminin farkına varma	1
	Tiyatro ve Drama Uygulamaları		Öğretmenin dolayısıyla öğrencilerinin dili etkili kullanmalarını sağlaması	1	
			Dört temel dil becerisinin öneminin farkına varma	1	
			Dili kullanma becerisi sağlaması	1	
	Tiyatro ve Drama Uygulamaları	Okuma Eğitimi	Dört temel dil becerisinin öğretimini öğrenme	3	
			Öğrendiklerini derslerinde kullanabilme	3	
		Tiyatro ve Drama Uygulamaları	Mesleki açıdan geliştirmesi	2	
	Öğrencilerine rahatlıkla drama uygulamaları yaptırabilme		1		
	Tiyatro ve Drama Uygulamaları	Okuma Eğitimi	Özgüvenli olmayı sağlaması	3	

Bu temaya ilişkin 21 kod, 37 görüş ortaya çıkmıştır. *Dersler – Alan Eğitimi* temasına ilişkin alt temalar Türkçe Öğretim Programları, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Konuşma Eğitimi ile Tiyatro ve Drama Uygulamalarıdır. Öğretmenler bu derslerin mesleki yaşamlarına katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. En fazla dil becerileri dersleri üzerinde durmuşlardır. Ağırlıklı olarak ise beceri dersleri sayesinde alan bilgisine hâkim olduklarını, etkinlik yapmayı ve dört temel dil becerisinin öğretimini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Tiyatro ve Drama Uygulamaları dersinin ise özellikle öğrendiklerini derslerinde kullanabilme ve özgüvenli olmayı sağlaması açılarından katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Lisansta aldığım temel dil becerileri derslerinde öğrendiklerimi müfredata uygun ders işlerken rahatlıkla uygulayabiliyorum. Özellikle “Konuşma Eğitimi” derslerinde öğrendiklerim, öğrencilerin yöresel söyleyişlerini düzeltmek, varsa konuşma bozukluklarını gidermek, sunum yaparken yaşadıkları heyecanı gidermek ve iyi bir konuşmacı olmaları için yaptığım çalışmalarda çok yararlı oluyor.” (Ö1)

“Öncelikle Türkçenin temeli olan dört özel becerinin hem benim hem de öğrencilerimin dili etkili kullanmamıza katkı sağladığını düşünüyorum. İyi konuşan, etkili dinleyen, kendini yazılı ya da sözlü olarak ifade edebilen, okuma alışkanlığı edinmiş bir öğretmenin öğrencilerine de bu becerileri vereceğini düşünüyorum. Özellikle okuma becerisinin Türkçe ve diğer branş dersleri açısından çok önemli olduğunu fark ettim. Okuyan ve okuduğunu anlayan öğrencinin diğer derslerini daha rahat yapabileceğini gözlemledim ve okuma becerisinin ne denli önemli olduğunu anladım.” (Ö44)

“Tiyatro ve drama konusunda aldığımız bilgiler ve sahnede oyun sergilememiz bizlere çok olumlu katkılarda bulundu. Hem öğrencilerimize verdiğimiz eğitimde hem de özgüvenimizde olumlu katkıları oldu.” (Ö27)

Tablo 2

Dersler – Meslek Bilgisi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	ALT TEMA	KOD	f
DERSLER – MESLEK BİLGİSİ	Öğretim Teknolojileri	Konular ile ilgili pratik materyaller tasarlayabilme	1
		Lisansta tasarladığı materyalleri sınıflarında kullanabilme	2
		Bilgilerin somut ve kalıcı olmasını sağlama	1
		Yaparak yaşayarak öğrenimi gerçekleştirme	1
		Çevredeki her şeye derste nasıl işlevsel kullanılabileceği gözüyle yaklaşma	1
		Derslerinde farklı materyaller kullanabilme	4
		Meslek hayatını kolaylaştırması	1
		Kazanımları işleyişte katkısının oldukça fazla olması	1
		Derslerde kullanacağı yöntem ve tekniği belirleyebilme	4
		Derslerini etkili bir şekilde işleme	1
	Öğretim İlke ve Yöntemleri	Öğrencinin dikkatini yoğunlaştırma	1
		Derse etkili giriş yapma	1
		Sınıf içi etkinlikleri daha verimli yapma	1
		Ders anlatım aşamalarını planlama	1
		Demokratik, eğlenceli bir sınıf ortamı oluşturmayı öğrenme	1
	Sınıf Yönetimi	Sınıfta yaşanan durumlarda yol gösterme	2
		Sınıf düzenini öğrenme	1
		Ders hâkimiyetini sağlama	1
	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	Ölçme araçları geliştirip okullarda uygulama	1
		Sınav hazırlama sürecinde fayda sağlaması	1
Ölçme ve değerlendirmeyi iyi yapabilme		1	

Öğretmenlik Uygulaması	Mesleki yaşamda karşılaşılabilecek durumlara dair tecrübe kazanma	8
	Ders defteri doldurmayı öğrenme	1
	Yazılı hazırlamayı öğrenme	1
	Yoklama almayı öğrenme	1
	Farklı öğrenci profillerini görme	1
	Ders sürecinin tamamını tecrübe etme	1
	Tecrübeli öğretmenlerle fikir alışverişi imkânı bulma	1
	Öğretmenlerin arasındaki farklılıkları yakından görme	1
	Okulda öğrenciden, öğretmene ve idareciye uzanan işleyişi tecrübe etme	1
	Gelecekte bir öğretmen olarak kendi yeterliliğini test etme imkânı bulma	1
	Uygulama öğretmenin tecrübelerinden yararlanma	2
	Sınıf yönetimini öğrenme	7
	Derslerin nasıl etkili işleneceğini öğrenme	1
	Plan yapmayı öğrenme	1
	Öğretmenlik mesleği hakkında bilgi sahibi olma	3
	Özgüvenli olmayı sağlaması	1
	Sınıf ortamında tecrübeli bir öğretmeni gözlemleyebilme	2
	Etkinlik yapabilme	1
	Kazanıma uygun ders işleyebilme	1
	Okul ve sınıf ortamını gözleme	1
	Öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenme	4
	Teorik bilgilerin uygulamaya geçirilmesi	5
	Okuldaki iş ve işlemleri öğrenme	1

Dersler – Meslek Bilgisi temasına ilişkin 44 kod, 76 görüş ortaya çıkmıştır. Alt temaları ise Öğretim Teknolojileri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Öğretmenlik Uygulamasıdır. Öğretmenler bu derslerin mesleki yaşamlarına katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. En fazla ise Öğretmenlik Uygulaması dersi üzerinde durmuşlardır. Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin ağırlıklı olarak mesleki yaşamda karşılaşılabilecek durumlara dair tecrübe kazanma, sınıf yönetimini öğrenme, öğretmenlik mesleği hakkında bilgi sahibi olma, öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenme, teorik bilgilerin uygulamaya geçirilmesi kodları ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra diğer derslerde de ağırlıklı olarak öğretim teknolojileri dersi sayesinde farklı materyaller tasarlayabildiklerini, öğretim ilke ve yöntemleri dersi sayesinde ise derslerinde kullanacakları yöntem ve tekniği belirleyebildiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazıları görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Materyal dersinde materyal tasarlardık arkadaşlarımla hazırladığımız materyalleri şimdi meslek hayatımda da kullanıyorum. İki farklı okulda staj yapmış olmam farklı öğrenci profillerini görmem beni tecrübe sahibi yaptı. Aldığım lisans eğitimi sayesinde çocuklara demokratik, eğlenceli bir sınıf ortamı oluşturmayı, dersi hepsine hitap edecek şekilde farklı yöntem-tekniplerle

anlatmayı öğrendim. Yaptığım uygulamalar nedeniyle ders anlatımında ve sınıf yönetiminde zorlanmıyorum.” (Ö3)

“Lisans eğitimindeki derslerin sınıf içerisindeki yönetimde, sınıfta oluşabilecek ani durumlarda, dersleri işlerken kullanabileceğim yöntem ve tekniklerde bana yol gösterici olduğunu düşünüyorum. Derslerimi etkili bir şekilde işlemek, ölçme ve değerlendirmeyi iyi yapmak, derslerimi farklı materyallerle zenginleştirmek, öğrencinin dikkatini yoğunlaştırmak, derse etkili bir giriş yapma konusunda bana katkı sağladığını düşünüyorum. Ayrıca lisans eğitimim boyunca –yukarıda da belirttiğim gibi- derslerim bana sınıf içerisinde kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı. Staj açısından ise lisans eğitimim boyunca öğrendiğim bilgilerin uygulamalı olarak bir okulda sınıf içerisinde gerçek yaşama aktarılmasını sağladı diyebilirim. Okul ve sınıf ortamını gözlemleme ve bu gözlemlerimi değerlendirmemi sağladı. Staj dönemimde öğrencilerle iletişim kurmak meslek hayatımda kendi öğrencilerimle kuracağım iletişimin provası oldu.” (Ö44)

Tablo 3

Uygulama, Kişisel ve Mesleki Gelişim Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Uygulama	Uygulamalar sayesinde sınıf yönetiminde zorlanmama	1
	Teoriden çok uygulamaların meslek hayatına katkıda bulunması	1
	Derslerde yapılan sunumların özgüven sağlaması	2
	Derslerde uygulama ve etkinliklerin sayesinde uygulamada zorlanmama	8
Kişisel ve Mesleki Gelişim	Daha bilgili ve donanımlı olmayı sağlaması	1
	Alana hâkim bir öğretmen olma	1
	Akademik olarak gelişim sağlaması	1
	Araştırma inceleme yöntemlerini kullanmayı sağlaması	1
	Alanla ilgili olarak okuma, araştırma ve sürekli öğrenmeyi sağlaması	1
	Mesleğe farklı açılardan bakmayı sağlaması	1

Uygulama temasına ilişkin 4 kod, 12 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler ağırlıklı olarak derslerde yaptıkları uygulama ve etkinliklerin sayesinde uygulamada zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“Yapılandırmacı eğitim anlayışını benimseyen hocalarımızla pek çok uygulamalı ders anlatma deneyimim oldu. Her alana yönelik farklı kazanımlara yaratıcı, farklı materyallerle oluşturulmuş öğretim durumları tasarladık ve sınıf arkadaşlarımızla birlikte yaparak yaşayarak öğrenimi gerçekleştirdik. Bu sayede mezun olur olmaz atanmama, staj dışında bir deneyimim olmamasına rağmen sınıf yönetimi, ders anlatma, derse renklilik kazandırma gibi konularda zorluk yaşamadım.” (Ö18)

Kişisel ve Mesleki Gelişim temasına ilişkin 6 kod, 6 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler aldıkları lisans eğitimi sayesinde daha bilgili, donanımlı ve araştırmacı olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4*Öğretim Elemanları Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı*

TEMA	KOD	f
Öğretim Elemanları	Etkili geri bildirim vermeleri	1
	Öğrencilerini geliştirmeleri	1
	Uygulama imkânı sağlamaları	2
	Meslek hayatında kullanabilecekleri bilgiler sunmaları	1
	Sundukları öğretim kaynaklarına meslek hayatlarında başvurma	2
	Alan bilgilerini aktarabilmeleri	2
	Derslerde eleştiri ve tartışma ortamı sağlamaları	3
	İlgili yaklaşımlarının kendilerini geliştirmelerine yardımcı olması	1
	Eserlerinin yol gösteren kaynaklar olması	1
	Anlattıklarının sınıf yönetiminde büyük katkı sağlaması	1
	Derslerinde kullandıkları eğitim yöntemlerinden meslek yaşamlarında yararlanabilme	1
	Rol model olmaları sayesinde mesleğe inancın artması	3
	Çok sayıda makale ve bilimsel yazı okutmaları	1
	Verdikleri görevler sayesinde öğrencilerin kendilerini daha güzel ifade edebilmeleri	1
	Öğrencilerini öğretmenliğe hazırlamaları	1
	Farklı materyaller ve etkinlik örnekleri sunmaları	1
	Arkadaşlarını öğrencileri gibi göstererek ders anlattırmaları	1

Öğretim Elemanları temasına ilişkin 17 kod, 24 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmen görüşlerinde ağırlıklı olarak derslerde eleştiri ve tartışma ortamı sağlamaları, rol model olmaları sayesinde mesleğe inancın artması gibi kodlar ortaya çıkmıştır. Bir öğretmen, öğretim elemanlarıyla ilgili şu şekilde görüş bildirmiştir:

“Aldığım lisans eğitimi için öncelikle öğretim elemanlarımızın bize çokça makale ve bilimsel yazı okutması okulda öğrencilerimize Türkçe ile ilgili bazı konularda bilimsel açıklamalar yapmamı sağlamıştır. Hem dersleri hem anlatımımı zenginleştirip öğrencilerime de yararlı, doğru ve kanıtlanabilir verileri sunmamda etkili olmuştur. En basitinden öğrencilerime bir kelimenin kökünün ne olduğunu, nereden geldiğini daha rahat açıklama imkânı sağlamıştır. Lisans eğitimim boyunca öğretim elemanlarımızın bizleri sınıfta aktive etmeleri kendimizi sınıfta ya da toplumda daha güzel ve etkili ifade etmemizi sağlamıştır. Türkçe öğretmeni olacak olan bizler günlük yaşamımız ya da meslek hayatımız boyunca etkili ve güzel konuşan bireyler olarak sahne alacağımız için hem derslerimizin hem de öğretim elemanlarımızın bu konuda katkısı büyüktür.” (Ö44)

5 öğretmen lisans eğitiminin yalnızca teorik açıdan katkı sağladığını, 2 öğretmen ise lisans eğitiminin mesleki yaşamlarına herhangi bir katkı sağlamadığını belirtmiştir.

“Aldığınız Lisans Eğitiminizi Değerlendirdiğinizde Sorunlar Var mı?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Mesleğe yeni atanmış Türkçe öğretmenlerine “Aldığınız lisans eğitiminizi değerlendirdiğinizde sorunlar var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Ortaya çıkan temalar Dersler – Alan Eğitimi, Dersler – Meslek Bilgisi, Uygulama, İlk Okuma-Yazma ve Öğretim Elemanları şeklindedir.

Tablo 5

Dersler – Alan Eğitimi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	ALT TEMA	KOD	f
DERSLER – ALAN EĞİTİMİ	Osmanlı Türkçesi	Dersin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmaması	1
	Türk Halk Edebiyatı	Dersin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmaması	2
	Eski Türk Edebiyatı	Dersin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmaması	2
	Çocuk Edebiyatı	Çocuk kitaplarının incelenmemesi	1
		Dersin sadece teorik olarak işlenmesi	2
	Türk Dil Bilgisi	Dersin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmaması	2
		Derslerin yeterli düzeyde işlenmemesi	1
		Dil bilgisi açısından yeterli birikime sahip olamama	2
		Dil bilgisinin nasıl öğretilceğinin öğretilmemesi	1
	Dinleme Eğitimi Okuma Eğitimi Yazma Eğitimi Konuşma Eğitimi	MEB’deki konuları yeterince kapsamaması	1
		Bu derslerle sadece üçüncü sınıfta karşılaşma	1
		Ders saatlerinin yeterli olmaması	1
	Tiyatro ve Drama Uygulamaları	Dersin sadece teorik olarak işlenmesi	1

Bu temaya ilişkin 13 kod, 18 görüş ortaya çıkmıştır. *Dersler – Alan Eğitimi* temasına ilişkin alt temalar Osmanlı Türkçesi, Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Çocuk Edebiyatı, Türk Dil Bilgisi, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Konuşma Eğitimi ile Tiyatro ve Drama Uygulamalarıdır. Ağırlıklı olarak ise Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Türk Dil Bilgisi derslerinin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Edebiyat derslerinin Türkçe Bölümünde ağırlıklı olarak işlenmesi taraftarı değilim. Aldığımız bu teorik eğitimler lise öğrencilerine hitap ediyor. Aruz ölçüsünü bulmak şu an benim hiçbir işime yaramıyor.” (Ö15)

“Türkçedeki dil bilgisi derslerinin yeterli düzeyde işlenmediğini gördüm. Bu konudaki eksikliklerimi üniversiteden sonra kendi çabamla kapattığımı açık yüreklilikle söyleyebilirim.” (Ö7)

Tablo 6*Dersler – Meslek Bilgisi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı*

TEMA	ALT TEMA	KOD	f	
DERSLER – MESLEK BİLGİSİ	Öğretim Teknolojileri	Basit ama işlevsel materyal hazırlamayla ilgili yeterli bilgiler edinmeme	1	
		Her derse yönelik materyal hazırlamanın mümkün olmaması	1	
	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	Öğretmenlik Uygulaması	Dersin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığının olmaması	1
			Yeterli gözlem ve uygulama yapamama	2
			Uygulama öğretmenlerinin geçiştirmesi	1
			Sadece son sene olması	2
			Sürenin yetersiz olması	8
			Amacına hizmet etmemesi	1
			Gereken önemin verilmemesi	2
			Danışman ve uygulama öğretmenin iletişim kurmaması	1
			Uygulama öğretmenin e-okul evraklarını düzenlemesi	1
			Öğrenciyle nasıl iletişim kuracağını bilememe	1
			4-5 öğretmen adayının aynı anda sınıfa girmesi	1
			Okul nöbeti tutma hakkında bilgilendirme yapılmaması	2
			Evrak işleri hakkında bilgilendirme yapılmaması	2
			Mebbisin nasıl kullanıldığı hakkında bilgilendirme yapılmaması	1
			Bazı hocaların öğretmen adayı için kötü bir örnek olmaları	1
			Derslerde uygulama yapılmasına izin verilmemesi	3

Bu temaya ilişkin 18 kod, 32 görüş ortaya çıkmıştır. *Dersler – Meslek Bilgisi* temasına ilişkin alt temalar Öğretim Teknolojileri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri ve Öğretmenlik Uygulamasıdır. Öğretmenler en fazla Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşadıkları sorunları dile getirmişlerdir. Bunların başında sürenin yetersiz olması, derslerde uygulama yapılmasına izin verilmemesi gibi sorunlar gelmektedir. Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“İlk senemde defter doldurmayı dahi bilmiyordum. Buralara ne yazacağız diye sormuştum zümre öğretmenlerinden birine. Görevimi yapmaya başladığımda anladım ki bu mesleği biz aslında okulda öğreniyoruz. Üniversitenin bana çok büyük bir anlamda katkısı olmamış bunun farkına varmıştım. Okulda nöbetçi olduğum gün ilk üç dersim boş olduğu için okula geç gitmiştim. Sonra öğrendim ki nöbetçi öğretmen dersi boş olsa bile tüm gün okulda olmak zorundaymış. Bunun gibi birçok durum yaşadım. Stajda pek çok şeyin öğretilmediğini fark ettim.” (Ö16)

“Acaba bazı dersleri neden aldık diyorum çünkü meslekte hiçbir faydasını göremedim. Genel kültür açısından faydası var ama meslekte pek faydası yok maalesef. Osmanlı Türkçesi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Eski Türk Edebiyatı derslerini almasak da olurmuş diyorum.” (Ö9)

Tablo 7

Uygulama ve İlk Okuma-Yazma Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Uygulama	Uygulamaya yeterince yer verilmemesi	12
	Öğrenilenlerin nasıl öğretilmesinin öğretilmemesi	3
	Uygulaması olmayan derslerin faydasını görmeme	1
	Uygulamalı derslerin az olması	1
	Anlatılanlarla gerçek eğitim arasında uçurum olması	12
	Öğrenilen bilgilerin ülkenin her bölgesinde uygulanamaması	4
	Kazanılan deneyimlerin sadece mükemmel sınıf ortamına uygun olması	2
İlk Okuma-Yazma	Okuma yazma eğitimi verebilecek bilgiye sahip olmama	3
	İlk okuma-yazma dersi görmediği için okuma yazma öğretmeme	2

Uygulama temasına ilişkin 7 kod, 35 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler ağırlıklı olarak derslerde uygulamaya yeterince yer verilmemesi, anlatılanlarla gerçek eğitim arasında uçurum olması, öğrenilen bilgilerin ülkenin her bölgesinde uygulanamaması, öğrenilenlerin nasıl öğretilmesinin öğretilmemesi gibi sorunlardan bahsetmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden biri şu şekildedir:

“Aldığım eğitim her ne kadar kaliteli olsa da ülke şartlarını düşününce maalesef öğrendiğim her bilgiyi, tekniği ve yöntemi bulunduğum bölgede uygulamaya koyamadım. Bulduğum bölgedeki okulların genel olarak maddi imkânları kısıtlı, veli-öğretmen ilişkisi son derece düşük seviyede. Bu yüzden almış olduğum eğitimin tüm ülke şartlarına uygulanamaması bence tek olumsuz özelliği.” (Ö13)

İlk Okuma-Yazma temasına ilişkin 2 kod, 5 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler okuma yazma eğitimi verebilecek bilgiye sahip olmadıklarını ve ilk okuma-yazma dersi görmedikleri için okuma yazma öğretmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Türkçe eğitimi dersi alırken zaten okuma yazmayı bildiğini varsaydığımız öğrencilere Türkçe eğitimi vermek üzerine bir yaklaşımımız vardı. Çalıştığım okulda (diğer zümrelerimle konuştuğumda bunun genel bir sorun olduğunu söylediler.) 5. sınıfa gelen öğrencilerden okuma yazma bilmeyenler oluyor. Onlara Türkçe eğitiminden önce ilk okuma-yazma eğitimi vermem gerekiyor. Ancak lisans eğitiminde okuma becerisi ve yazma becerisi derslerinde buna yönelik çalışmalar hiç yapmadık. Bu yüzden o öğrencilerle çalıştığımda zorlanıyorum. İlkokul öğretmenlerinden yardım alıyorum.” (Ö1)

Tablo 8

Öğretim Elemanları Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Öğretim Elemanları	Çoğunun alana yönelik olarak bilgilerini güncellememeleri	3
	Verdiklerin ödevlerin önceki dönemlerle aynı olması	1
	İstedikleri ürün için bir örnek veya yol göstermemeleri	1
	Gereksiz iş yükü vermeleri	1
	Ders içeriğine sadık kalmamaları	1
	Fikirsiz üretim ve tartışma zemini oluşturmamaları	1
	Sınavlarda ezber bilgiler sormaları	1
	Sürekli materyal yapılmasını istemeleri	1
	Zorunlu olarak kitap aldırılmaları	1
	Eleştiriye izin vermemeleri	1
	Bazı öğrencilere ayrıcalıklı davranmaları	1
	Ortaokullarda görev yapmadıkları için hedef kitleyi tanıtamamaları	1
	Dersin tamamını bölümlere ayırıp öğrencilere anlattırmaları	4
	Alanında yetkin olmamaları	2
	Derslerini öğrencilere benimsetememeleri	1
	Teknolojik imkânlardan faydalanmamaları	1
	Dersi slayttan anlatmaları	2
	Derse zamanında gelmemeleri	1
	Derse başka birini göndermeleri	1
	Araştırma yapmaya teşvik etmemeleri	1
	Bazılarının sadece sohbet etmesi	1

Öğretim Elemanları temasına ilişkin 21 kod, 28 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarıyla ilgili belirtilen sorunların başında dersin tamamını bölümlere ayırıp öğrencilere anlattırmaları, çoğunun alana yönelik olarak bilgilerini güncellememeleri, alanında yetkin olmamaları, dersi slayttan anlatmaları gibi durumlar gelmektedir. Öğretmenlerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Sınavlarda gereksiz yere çok zorlanıyorduk. Sürekli ezber bilgiler öğrendik bu yüzden de uygulamada zayıf kaldık. Sürekli materyal yapılmasını isteyen hocalarımız vardı ve sürekli bunu yapmak bizi zorluyordu. Kitap aldırma konusundan da bahsetmek istiyorum. Hiç kullanmadığım ve meslekte de kullanmayacağım bir sürü kitap almak zorunda kaldık. Bazı derslerde hocalarımızdan dolayı eleştiri yapmaktan çekiniyorduk. Hocalarımızın bazı arkadaşlarımızı bizden bir adım önde görmesi de motivasyonumuzu düşürüyordu. Kesinlikle bir hocanın hakkaniyetle davranması gerektiğini düşünüyorum. Bir de dersleri çok fazla slayttan anlatıyorlardı.” (Ö9)

“Profesör unvanıyla görev yapan hocalarımızın derse zamanında girmemeleri ve kendi derslerinin bir başka hoca tarafından işlenmesine müsaade etmeleri o derslerin verimli geçmemesine sebep oldu.” (Ö46)

4 öğretmen ise lisans eğitimlerine ilişkin herhangi bir sorunun bulunmadığını belirtmişlerdir.

“Aldığınız Lisans Eğitimine İlişkin Önerileriniz Var Mı?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Mesleğe yeni atanmış Türkçe öğretmenlerine “Aldığınız lisans eğitimine ilişkin önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Ortaya çıkan temalar Dersler – Alan Eğitimi, Dersler – Meslek Bilgisi, Eklenecek Dersler, Uygulama, Eğitim Ortamları, Sosyal Faaliyetler ve Öğretim Elemanlarıdır.

Tablo 9

Dersler – Alan Eğitimi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	ALT TEMA	KOD	f	
DERSLER – ALAN EĞİTİMİ	Çocuk Edebiyatı	En az iki yıl verilmesi	1	
		Çocuk kitaplarının okutulması	1	
		Edebiyatın önde gelen yazar ve eserlerine yer verilmesi	1	
		Çocuk kitabının nasıl seçilmesi gerektiğinin öğretilmesi	1	
		Çocuk edebiyatı üzerinde daha fazla durulması	1	
		Ders saatinin daha fazla olması	1	
		Ders kitaplarındaki metin türlerini inceleme	1	
		Metin türlerine yönelik farklı etkinlikler oluşturma	1	
		Türk Dil Bilgisi	Derste dil bilgisi konularını öğrencilere öğretmek için etkinlikler yapılması	1
			Dil bilgisi materyalleri tasarlayıp materyaller hakkında tartışma	1
	Dil bilgisi öğretiminin uygulamalı olarak gösterilmesi		1	
	Dil bilgisi konularının daha özverili ve kalıcı anlatılması		1	
	Dinleme Eğitimi	Dil becerileri derslerinin birden fazla dönemde verilmesi	1	
		Bu derslerin sürelerinin uzatılması	1	
		Daha fazla önem verilmesi	1	
		Daha fazla uygulamaya yer verilmesi	1	
	Okuma Eğitimi	Daha ayrıntılı işlenmesi	1	
		Daha fazla uygulamaya yer verilmesi	1	
	Yazma Eğitimi	Diksiyon eğitimine daha fazla önem verilmesi	1	
		Öğrencilerin yöresel söyleyişlerini düzeltme	1	
Konuşma bozukluklarını giderme		1		
İletişim becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalar yapılması		1		

Dersler – Alan Eğitimi temasına ilişkin 21 kod, 21 görüş ortaya çıkmıştır. *Dersler – Alan Eğitimi* temasına ilişkin alt temalar Çocuk Edebiyatı, Türk Dil Bilgisi, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Konuşma Eğitimi ile Ses Eğitimi ve Diksiyondur. Özellikle çocuk edebiyatı ve dil becerileri derslerinin sürelerinin uzatılması ve bu derslerin uygulamalı olarak yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Öğretmenlerden biri şu şekilde bir görüş bildirmiştir:

“Çocuk edebiyatı dersi kesinlikle en az iki yıl verilmeli ve çocuk kitapları öğretmen adaylarına okutulmalı. Derslerde Türk edebiyatı ve dünya edebiyatının önde gelen eserleri, yazarları okutulmalı. Çocuk kitabının nasıl seçilmesi gerektiği öğretilmeli. Diksiyon dersi de ayrıntılarıyla verilmeli çünkü memleketler farklı olduğu için ister istemez ağız özellikleri dile yerleşiyor.” (Ö9)

Tablo 10

Dersler – Meslek Bilgisi Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	ALT TEMA	KOD	f
DERSLER – MESLEK BİLGİSİ	Öğretim Teknolojileri	Basit ama işlevsel materyallerin hazırlanmasına ilişkin bilgi verilmesi	1
		Dersin materyal üretmenin yanı sıra teknolojiyle bütünleştirilmesi	1
		Teknolojik imkânların sürece katılması	1
	Sınıf Yönetimi	Okullara gidilmesinin gerekmesi	1
		Okulda gözlem yapmanın gerekmesi	1
		Sınıf yönetimi hakkında uygulamalı çalışmalar yaptırılması	1
		Gereken önemin verilmesi	1
		Daha erken sınıflardan başlanarak verilmesi	15
		Evrak işlerinin öğretilmesi	6
		Nöbet tutturulması	2
	Öğretmenlik Uygulaması	Uygulama öğretmeni ve danışmanın irtibat halinde bulunması	1
		Üniversiteler tarafından açılan proje okullarında staj yapılması	1
		Daha fazla deneyim elde edilmesi	1
		Yol, yemek masraflarının karşılanması	1
		Her sınıfa tek öğretmen adayının alınması	1
		e-okul, mebbisin kullanımına ilişkin bilgi verilmesi	1
		Uygulama öğretmenin özenle seçilmesi	2
		Performans değerlendirmesinin titizlikle yapılması	1
		Deneyimli öğretmenlerin gözlemlenmesi	1
		Birden fazla okulda staj yapılması	2
Derste uygulama yapılmasına daha çok imkân verilmesi	2		

Dersler – Meslek Bilgisi temasına ilişkin 21 kod, 44 görüş ortaya çıkmıştır. *Dersler – Meslek Bilgisi* temasının alt temaları Öğretim Teknolojileri, Sınıf Yönetimi ve Öğretmenlik Uygulamasıdır. Öğretmenler en fazla Öğretmenlik Uygulaması ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

Ağırlıklı olarak ise bu dersin daha erken sınıflardan başlanarak verilmesi ve ders kapsamında evrak işlerinin öğretilmesi gerektiğine değinmişlerdir. Belirttikleri evrak işleri ise yoklama alma, günlük plan, ünitelendirilmiş yıllık plan, zümre toplantısı, şube öğretmenler kurulu vs.dir. Bazı öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Lisans döneminde çok fazla materyal dersi aldık. Bu materyal dersleri kâğıt, karton vb. şeylerle etkinlik üretmeye yönelikti. Değişen ve gelişen dünyada karton artık öğrencinin ilgisini çekmiyor. Materyal derslerinin içerikleri teknoloji ile bütünleştirilmelidir.” (Ö32)

“Meslekte yetkinlik için günlük plan, ünitelendirilmiş yıllık plan, zümre toplantısı, şube öğretmenler kurulu, kulüpler bunların hepsi ayrı bir eğitim dersi olarak verilmeli ya da stajda mutlaka öğretilmeli. Bunların hepsini mesleğe girince öğreniyorsunuz ve ne olduğunu anlamıyorsunuz. Yani eğitim derslerinin gerekirse sınıfta uygulanması gerekiyor gerçek bir öğretmenler odasındaymiş gibi. Sınıf Yönetimi dersi için kesinlikle okullara gidilmesi gerekiyor ve gözlenmesi gerekiyor. Teoride öğrenilen bilgiler mesleğe başlandığında havada kalıyor. Bizim öğretmen yetiştirmede bilgiden çok uygulamaya önem vermemiz gerekiyor. Çünkü teoride her şeyi biliyoruz ama mesleğe geçince kendimizi eğitmek zorunda kalıyoruz sanki. Tecrübeli öğretmenlerle staj yapılmalı. Bu staj sürecinde üniversitedeki danışman öğretmenin ve staj öğretmenin sürekli irtibatla olması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö9)

Tablo 11

Eklenecek Dersler Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Eklenecek Dersler	Hedef kitleyi daha iyi tanımak için çocuk gelişimi ve psikolojisi üzerine bir ders eklenmesi	1
	Dört temel dil becerisini detaylandıran derslerin eklenmesi	1
	Güncel yazarlar ve eserleri için bir ders eklenmesi	1
	Pek çok programın öğretileceği teknolojik bir ders eklenmesi	1
	Eğitsel oyunlarla Türkçe öğretimine ilişkin bir ders eklenmesi	1
	Sözlük okutulacak hatta hazırlanacak bir dersin eklenmesi	1
	Okul işleyişi, mevzuat ve evrak işlerini içeren bir ders eklenmesi	7
	Hızlı okuma teknikleri dersinin eklenmesi	1
	Okuma yazma öğretimine yönelik bir dersin eklenmesi	1
	Belirli günler ve haftalarla ilgili bir dersin eklenmesi	2
	Güncel eğitim sorunlarını içeren bir dersin eklenmesi	1
	Özel eğitime yönelik derslerin eklenmesi	1
	Neyin nasıl öğretileceğine ilişkin bir ders eklenmesi	1
	Ana dili Türkçe olmayan öğrencilere Türkçe öğretimine yönelik derslerin eklenmesi	1
	Seçmeli ders çeşitliliğinin artırılması	3

Eklenen Dersler temasına ilişkin 15 kod, 24 görüş ortaya çıkmıştır. Bu temada öğretmenler lisans eğitiminde yer alması gerektiğini düşündükleri derslerden bahsetmişlerdir.

Öğretmenler ağırlıklı olarak okul işleyişi, mevzuat ve evrak işlerini içeren bir dersin, belirli günler ve haftalarla ilgili bir dersin eklenmesi ve seçmeli ders çeşitliliğinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

“Öğretmenlere yakın tarihteki yazarların, şairlerin hayatları anlatılmalı. Öğretmenlere eserler ve yazarlarla ilgili bir ders de konulmalı. Çocuklara şairlerden, yazarlardan bahsetmek onları tanıtmak açısından böyle bir dersin de konulması gerekiyor. Teknolojik açıdan da bilgiler verilmeli. Bilgisayar dersinde alınan bilgilerin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Word, excel, power point ve diğer kullanılan bir sürü program ayrıntılarıyla öğretilmeli. “Eğitsel Oyun derisiyle Türkçe öğretimi nasıl yapılır?” kesinlikle bu soru sorulmalı ve oyunla öğretim yapılması öğretmen yetiştirmede uygulanmalı.” (Ö9)

“Okullarda yapılan birçok “Belirli Günler ve Haftalar” ile ilgili programlardan çoğu zaman Türkçe Öğretmenleri sorumlu olmaktadır. Lisans programındaki bazı ders içeriklerinde bununla ilgili çalışmalara yer verilmesinin meslek hayatında faydalı olacağını düşünüyorum.” (Ö19)

“Üniversite eğitiminde dersler ‘ana dil öğretimi’ adı altında veriliyor ama birçoğumuz atandıktan sonra ana dili Türkçe olmayan öğrencilere öğretmenlik yapıyoruz. Bu doğrultuda özellikle alan eğitimi derslerinde bir farklılaşmaya gidilebilir.” (Ö39)

Tablo 12

Uygulama, Eğitim Ortamları, Sosyal Faaliyet Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Uygulama	Uygulamalı derslerin artması	8
	Sözlü ifade kabiliyetlerini geliştirecek derslere ağırlık verilmesi	1
	Derslerde uygulamaya daha fazla yer verilmesi	7
	Eğitimin öğretmeyi öğretme çerçevesinde verilmesi	3
	Öğrenciye tüm derslerde araştırma ve uygulama imkânı sunan etkinliklere yer verilmesi	1
	Öğretmen adayının tüm koşullara hazırlanması	1
Eğitim Ortamları	Dil felsefesi üzerine konuşulacak bir ortam oluşturulması	1
	Dil öğrenme motivasyonlarının konuşulabileceği bir ortam oluşturulması	1
	Farklı eğitim ortamlarına yer verilmesi	1
Sosyal Faaliyetler	Yeni fikirler üretmeye imkân sağlayacak ortamların yaratılması	1
	Üniversitedeki ve bölümdeki sosyal faaliyetlerin artırılması	3
	Öğrenciye biraz zaman bırakılması	1

Uygulama temasına ilişkin 6 kod, 21 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler lisans eğitiminde ağırlıklı olarak uygulamalı derslerin artması, derslerde uygulamaya daha fazla yer verilmesi, eğitimlerin öğretmeyi öğretme çerçevesinde verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır. Bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Ülke şartlarını da göz önünde bulunduracak yöntem ve tekniklerin öğretmen adaylarına kazandırılması bence her şeyden önemli. Adayların mezun olunca bir fakültede değil, bir köy

okulunda görev yapacağı göz önünde bulundurulursa bence eğitim alanındaki en büyük sorun ortadan kalkacaktır.” (Ö13)

“Teorik derslerden ziyade uygulamalı derslerin olması daha iyi olabilir.” (Ö27)

Eğitim Ortamları temasına ilişkin 4 kod, 4 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler farklı eğitim ortamlarına lisans eğitiminde yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Sosyal Faaliyetler temasına ilişkin ise 2 kod, 4 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler üniversitedeki ve bölümdeki sosyal faaliyetlerin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 13

Öğretim Elemanları Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Öğretim Elemanları	Öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurulması	2
	Öğrencilere gereksiz iş yükü vermektan kaçınılması	1
	Öğretmenlik deneyimine sahip olmaları	1
	Geleneksel eğitim anlayışını bırakmaları	1
	Derse asistan göndermemeleri	1
	Yol gösterici olmaları	1
	Bir öğretmenin öğretmenlikte kullanabileceği bilgiler vermeleri	1
	Slayttan ders anlatmamaları	1
	Ders anlatım sürecinde aktif olmaları	1
	Konuyu öğrencilerin işine yarayacak şekilde aktarmaları	1
	Gerçekten kullanılacaksa kitap aldirmaları	1
	Sınıf içi etkinlik çalışmalarına daha çok yer vermeleri	1
	Alanında uzmanlaşmış kişilerden oluşmaları	2
	Teçrübeli öğretmenlere derslerde yer verilmesi	1

Öğretim Elemanları temasına ilişkin 15 kod, 17 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler ağırlıklı olarak öğretim elemanlarının öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurması ve alanında uzmanlaşmış kişilerden oluşmaları gerektiğini belirtmişlerdir. İfadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Derslere sürekli asistanların girmemesi çünkü yeterli birikime sahip değiller.” (Ö37)

“Öğretim elemanları kitap, kaynak vs. gibi konularda zorunlu tutmayıp sadece yol gösterici olmalılar.” (Ö39)

“Öğretmen Adayları (Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında Okuyan) İçin Tavsiyeleriniz Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Mesleğe yeni atanmış Türkçe öğretmenlerine “Öğretmen adayları (Türkçe öğretmenliği lisans programında okuyan) için tavsiyeleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Ortaya çıkan temalar Dersler, Uygulama, Arşiv Oluşturma, Çocuk Edebiyatı, Okuma, Alan Bilgisi, Sosyal Faaliyetler, Kişisel ve Mesleki Gelişim temalarıdır.

Tablo 14*Dersler Temasına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı*

TEMA	ALT TEMA	KOD	f
DERSLER	AE/Dinleme Eğitimi	Türkçenin dört temel dil becerisi dersleri üzerinde durmaları	2
	AE/Okuma Eğitimi	Dil becerileri derslerinde kendilerini geliştirmeleri	2
	AE/Yazma Eğitimi	Dört temel beceriyi sağlam bir şekilde kavramaları	2
	AE/Konuşma Eğitimi	Staj sürecinde çok fazla tecrübe edinmeye çalışmaları	1
		Uygulama öğretmeninden olabildiğince fazla bilgi öğrenmeye çalışmaları	2
		Öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanmaları	2
	MB/Öğretmenlik Uygulaması	Öğrencilerle iletişime önem vermeleri	1
		Gözlemlerini dikkatle yapmaları	1
		Staj eğitimini çok iyi değerlendirmeleri	4
		Uygulama yaparak farklı öğrenci profillerini görmeleri	1
		Okul ortamlarında bulunmaya çalışmaları	1

Dersler temasına ilişkin 11 kod, 19 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, öğretmen adaylarına derslerden özellikle dil becerileri dersleri ve öğretmenlik uygulaması derslerini kapsayan tavsiyelerde bulunmuşlardır. Dil becerileri dersleri üzerinde yoğunlaşmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması dersini ise ağırlıklı olarak çok iyi değerlendirmeleri, uygulama öğretmeninden olabildiğince fazla bilgi öğrenmeye çalışmaları, öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanmaları gibi tavsiyelerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir:

“Staj döneminde edindikleri gözlemlerde akıllarına takılan bir sorun olduğunda mutlaka hocalarına danışmalılar. Staj sürecinde çok fazla tecrübe edinmeye çalışmalılar. Unutulmamalıdır ki öğrenciler bölgeden bölgeye, yöreden yöreye değişmekte. Dolayısıyla üniversitede öğrendiği her şeyi her öğrenciye uygulayamayacaklardır. Yeri gelecek okuma yazma bilmeyen bir öğrencisi olacaktır.” (Ö8)

Tablo 15*Uygulama ve Arşiv Oluşturma Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı*

TEMA	KOD	f
Uygulama	Öğrendiklerini uygulayabilme becerisi kazanmaları	3
	Uygulamayı önemsemeleri	1
	Uygulamalar yaparak anlatımlarını geliştirmeleri	1
	Derslerde bol bol sunum görevi almaları	1
	Bilgiyi daha iyi nasıl aktarabilirim diye düşünmeleri	3
	Demokratik ve eğlenceli bir sınıf ortamı oluşturmanın yollarını öğrenmeleri	1
	Kendilerini gerçek sınıf ortamlarına hazırlamaları	1

	Dersi daha kalıcı anlatabilmek için yöntem ve teknik konusunda kendilerini geliştirmeleri	1
	Derslerde ortaya koydukları ürünleri mutlaka saklamaları	1
	Diğer arkadaşlarının çalışmalarına da ulaşip bir arşiv oluşturmaları	1
Arşiv Oluşturma	Okulda gördükleri, yaptıkları drama etkinliklerini derslerinde kullanmak için not almaları	1
	İlerideki öğrencileri için bir arşiv oluşturmaları	1
	Mesleğe başladıklarında kullanabilecekleri materyaller tasarımları	2

Uygulama temasına ilişkin 9 kod, 13 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler bu temada özellikle öğrendiklerini uygulayabilme becerisi kazanmaları ve bilgiyi daha iyi nasıl aktarabilirim diye düşünmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmenin görüşü şu şekildedir:

“*Dersi daha kalıcı anlatabilmek bütün öğrencilere hitap etmek için yöntem ve teknik konusunda kendilerini geliştirsinler. Kalıcı öğrenmelerin olduğu, bireysel farklılıklara hitap edecek demokratik ve eğlenceli bir sınıf ortamı oluşturmanın yollarını araştırırsınlar.*” (Ö3)

Arşiv Oluşturma temasında 5 kod, 6 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, öğretmen adaylarına ileride derslerinde kullanmaları için lisans eğitimindeki ürünleri, materyalleri vs. saklamalarını bunlardan bir arşiv oluşturmalarını tavsiye etmişlerdir. Öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir:

“*Aynı zamanda diğer arkadaşlarının yaptıkları çalışmalara da ulaşip kendilerine bir havuz oluşturmaları. İleride kullanabilecekleri harika bir arşiv ellerinin altında olmuş oluyor.*” (Ö1)

Tablo 16

Çocuk Edebiyatı ve Okuma Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Çocuk Edebiyatı	Çocuk edebiyatı eserlerini okumaları	8
	Çocuk edebiyatına önem vermeleri	1
	Çocuk edebiyatı eserlerini takip etmeleri	1
	Çocuk edebiyatında her makaleyi takip etmeleri	1
	Güncel çocuk edebiyatı yazarları ve yayınlarını takip etmeleri	2
Okuma	Bol bol kitap okumaları	14
	Çok yönlü (teknoloji, bilim, tarih, sosyoloji, psikoloji vs.) okumalar yapmaları	2
	Türk ve Dünya edebiyatına yönelik kitaplar okumaları	2
	Nitelikli eserler okumaları	3
	Hem geçmişteki hem de günümüzdeki yazarların eserlerini okumaları	1
Şiir okumaya özen göstermeleri	1	

Çocuk Edebiyatı temasına ilişkin 5 kod, 13 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğu öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerini okumaları gerektiğini ısrarla vurgulamışlardır. Bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Çocuk edebiyatında her makaleyi takip etmeli ve imkânları oldukça çocuk kitaplarını okumalıdır. Göreve başladıklarında bu kitapları gönül rahatlığıyla tavsiye edeceklerine eminim.” (Ö8)

“Öncelikle hedef aldığımız kitle okumayı sevmiyor ve anlama becerileri ne yazık ki zayıftır. Öğrencilere okumayı sevdirmeye işi de büyük çoğunlukla bizlere düşüyor. Güncel çocuk edebiyatı yazarları ve yayınladıkları eserleri mutlaka takip etmeye başlasınlar.” (Ö15)

Okuma temasına ilişkin 6 kod, 23 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, öğretmen adaylarının bol bol kitap okumaları gerektiğini belirtmişler bazıları ise özellikle nitelikli eser vurgusu yapmışlardır. Bir öğretmenin görüşü aşağıdaki gibidir:

“Ayrıca Türkçe derslerinde metinler üzerinden eğitim öğretim yapılmaktadır. Bu sebeple yeri gelir tarihten bahsedilir yeri gelir coğrafya anlatılır. Tüm bu nedenlerden ötürü bir Türkçe öğretmeni kendini hem akademik anlamda hem de genel kültür anlamında çok yönlü geliştirmelidir. Sadece tek yönlü okumalar yapmalarını tavsiye ediyorum. Çeşitli alanlarda kitap okumalarını tavsiye ediyorum. Teknoloji, bilim, tarih...” (Ö25)

Tablo 17

Alan Bilgisi ve Sosyal Faaliyetler Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Alan Bilgisi	Alan bilgilerini geliştirmeye çalışmaları	1
	Dil Bilgisi konularındaki görüş ayrılıklarına hâkim olmaları	1
	Alana her konuda hâkim olmaları	4
	Alanla ilgili ayrıntılara hâkim olmaları	1
	Alanla ilgili etkinliklere (seminer, sunum vb.) katılmaları	3
	Kelime hazinelerini zenginleştirmeleri	3
	Deyim ve atasözlerine hâkim olmaları	1
	Alan hocalarının bilgilerinden faydalanmaları	5
	Tiyatro, şiir, roman vs. gibi edebi türleri iyi bilmeleri	1
	Ders kitaplarını incelemeleri	1
	Alana dair bütün kaynakları okumaları	3
	Alanla ilgili araştırmaları takip etmeleri	5
	Türkçe Öğretim Programıyla ilgili gelişmelerden haberdar olmaları	1
	Alanla ilgili güncel kaynakları okumaları	1
Sosyal Faaliyetler	Sinema, tiyatro, konser, seminer, imza günü gibi etkinliklere katılmaları	2
	Kulüplere ve etkinliklere katılmaları	1
	Her fırsatta yeni yerleri gezip görmeleri	1
	Müze gitmeleri	1

Kütüphanelere sürekli uğramaları	1
Sosyal etkinliklere katılmaları	1
Ülkenin birçok yerini gezip görmeleri	1

Alan Bilgisi temasına ilişkin 14 kod, 31 görüş ortaya çıkmıştır. Ağırlıklı olarak alan hocalarının bilgilerinden faydalanmaları, alanla ilgili araştırmaları takip etmeleri, alana her konuda hâkim olmaları, alanla ilgili etkinliklere (seminer, sunum vb.) katılmaları, kelime hazinelerini zenginleştirmeleri, alana dair bütün kaynakları okumaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Türkçe dersinin özellikle dil bilgisi öğretimi kısmında akademik camiada çeşitli tartışmalar mevcuttur. Akademik manada yaşanan bu görüş ayrılıklarına da en azından hâkim olmak gerekmektedir.” (Ö25)

“Bir Türkçe öğretmeninden her zaman düzgün bir diksiyonla konuşması ve bütün kelimelerin anlamını bilmesi istenir. Benim öğrencilerim bütün kelimelerin anlamını bildiğimi düşünerek her kelimenin anlamını bana soruyorlar. Ben de bunun eksikliğini fazlasıyla yaşıyorum.” (Ö43)

Sosyal Faaliyetler temasına ilişkin 7 kod, 8 görüş ortaya çıkmıştır. Sinema, tiyatro, konser, seminer, imza günü gibi etkinliklere katılmalarını tavsiye etmişlerdir. Bir öğretmen görüşü aşağıdaki gibidir:

“Okul dersleri yanında kendini geliştirecek sinema, tiyatro, konserlere, seminerlere, imza günlerine gitsinler.” (Ö22)

Tablo 18

Kişisel ve Mesleki Gelişim Temalarına İlişkin Kod ve Frekans Dağılımı

TEMA	KOD	f
Kişisel ve Mesleki Gelişim	Sertifika alabilecekleri alanlardaki kurslara katılmaları	2
	Başka meslek alanlarına da yönelebilecek bilgi, birikim ve donanımı kazanmaları	1
	Kendilerini geliştirmek için uğraşmaları	12
	Yeteneklerini keşfedip bu yeteneklerini geliştirmeye çalışmaları	1
	Türkçe öğretmenlerinin okullardaki öneminin farkında olarak kendilerini her açıdan hazırlamaları	1
	Sosyal becerilerini geliştirmeleri	1
	Düzgün bir diksiyonla konuşmaları	2
	Kendilerini topluluk önünde etkileyici bir şekilde ifade etmeyi öğrenmeleri	1
	Her zaman kendilerini yenilemeleri	1
	Kendilerine bir geliştirme ölçüğü hazırlamaları	1
	Başka bölümlerde kişisel gelişimlerine katkı sağlayacaklarını düşündükleri dersleri almaları	1
	Dil öğrenmeleri	1

Lisans eğitimi sonunda ne yapmak istediklerini netleştirip buna göre çalışmalar yapmaları	2
Mesleğe başlayınca karşılaştıkları sorunlardan ve sorumluluklardan haberdar olarak kendilerini yetiştirmeleri	2
Alan bilgisi testine gereken önemi ilk yıldan itibaren vermeleri	1
Kendilerini donanım ve psikolojik olarak gerçek eğitim sürecine hazırlamaları	1
Okurken aynı zamanda mesleğine katkıda bulunacak ek işlerde tecrübe için çalışmaları	1
Farklı deneyimler (özel ders, gönüllü öğreticilik, dershanelerde stajyerlik vb.) kazanmaları	1
Sorgulayan, araştıran bir birey olmaya çabalamaları	8
Mesleki gelişimlerine katkıda bulunacak eserleri okumaları	1
Öğrenci psikolojisini iyi çözümleyebilmeye yönelik kitapları okumaları	1
Eğitim alanındaki uygulamaları (akıllı tahta ve etkileşimli kitapların kullanımı vs.) takip etmeleri	1

Kişisel ve Mesleki Gelişim temasına ilişkin 21 kod, 43 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretmenler kişisel ve mesleki gelişimleri doğrultusunda öğretmen adaylarına pek çok tavsiyede bulunmuşlardır. Ağırlıklı olarak ise kendilerini geliştirmek için uğraşmaları, sorgulayan araştıran bir birey olmaya çabalamaları, sertifika alabilecekleri alanlardaki kurslara katılmaları, düzgün bir diksiyonla konuşmaları, lisans eğitimi sonunda ne yapmak istediklerini netleştirip buna göre çalışmalar yapmaları, mesleğe başlayınca karşılaştıkları sorunlardan ve sorumluluklardan haberdar olarak kendilerini yetiştirmeleri gerektiğini dile getirmişlerdir. İfadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Mümkünse öğrendiklerini uygulayıp farklı deneyimler kazanabilecekleri bir girişimde bulunmalarını öneririm. (Özel ders, gönüllü öğreticilik, dershanelerde stajyerlik vb.) Böylece bir yandan kendilerine bir ders anlatma yöntemi belirlerler bir yandan da sistemin dinamiklerini öğrenme imkânı elde ederler.” (Ö1)

“Mesleki hayatlarını ülkemizde kamu atamalarını göz önünde bulundurarak planlamalarını tavsiye ediyorum. Türkçe öğretmenlerinin okullardaki önemini farkında olarak kendilerini her açıdan hazırlamaları gerek. Türkçe öğretmeni sadece okullardaki Türkçe eğitiminden sorumlu değildir. Törenlerin hazırlanması, kütüphanenin düzenlenmesi, yarışmaların sağlıklı yürütülmesi noktalarında hep Türkçe öğretmenini gözler arar.” (Ö25)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin aldıkları lisans eğitimine yönelik görüşleri değerlendirilmiştir. İlk araştırma sorusu olan lisans eğitiminin mesleki yaşamlarına katkılarına ilişkin beş tema ve bunlara bağlı olarak alt temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar görüş sayısı fazla olandan az olana doğru Dersler – Meslek Bilgisi, Dersler – Alan Eğitimi, Öğretim Elemanları, Uygulama, Kişisel ve Mesleki Gelişim şeklinde sıralanmıştır. Katılımcı öğretmenlerin büyük bölümü lisans eğitimlerinin mesleki yaşamlarına pek çok açıdan katkı sağladığını belirtmiştir.

Lisans eğitiminin verimliliğinin artması ve mesleki süreçlere olumlu yansımaları açısından öğretmenlerin belirttiği katkı sunan unsurların tespiti ve muhafaza edilip geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Dersler – Alan Eğitimi temasındaki alt temalar Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Türkçe Öğretim Programları ile Tiyatro ve Drama Uygulamalarıdır. Öğretmenler, Dersler – Alan Eğitimi temasındaki derslerin meslek yaşamlarında, alan bilgisine hâkim olma, etkinlik yapma ve öğrendiklerini ders süreçlerinde kullanabilme gibi katkılarından bahsetmişlerdir. Başka çalışmalarda da bu derslere ilişkin katılımcıların olumlu görüş bildirdikleri, bu dersleri yararlı buldukları görülmüştür. Bunlardan biri olan Özkan (2012) tarafından yapılmış çalışmada, öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde alan eğitimi derslerinin yüksek düzeyde işlevsel olduğu saptanmıştır. Ceran (2012) konuşma eğitimi dersi ile ilgili yaptığı çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunun konuşma eğitimi dersini sevdikleri, bu dersi gerekli buldukları, ders aracılığıyla hem kendi konuşma becerilerini geliştirdikleri hem de ilerideki öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmede faydalı olacağını düşündükleri tespitlerine ulaşmıştır. Takıl (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler, lisansta aldıkları dersler arasında meslek hayatlarına en çok katkısı olanlardan birinin Tiyatro ve Drama Uygulamaları olduğunu belirtmişlerdir.

Dersler – Meslek Bilgisi temasındaki alt temalar Öğretmenlik Uygulaması, Öğretim Teknolojileri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmedir. Öğretmenler, Dersler – Meslek Bilgisi temasındaki derslerin meslek yaşamlarında, öğrenci ile iletişim, sınıf yönetimi, öğretmenlik mesleğine ilişkin tecrübe kazanma, materyal kullanımı, yöntem ve teknik bilgisi gibi birçok hususta katkı sağladığından bahsetmişlerdir. Burada öğretmenler, en fazla Öğretmenlik Uygulaması üzerinde durmuşlardır. Başka çalışmalarda da bu derslere ilişkin katılımcıların olumlu görüş bildirdikleri, bu dersleri yararlı buldukları görülmüştür. Özkan ve Yıldırım (2016) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri dâhilindeki 12 dersin işlevselliğine yönelik tutumları genel olarak orta düzeyde çıkmıştır. Altunkaya ve Başkan'ın (2019) çalışmasında, Türkçe öğretmeni adayları, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin Türkçe Eğitimi için gerekli bir ders olduğunu belirtmişlerdir. Gülay ve Altun (2017) aralarında Türkçe branşından da olan öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada, göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe kısa zamanda uyum sağlamasında öğretmenlik uygulaması dersinin önemine dikkat çekmişlerdir.

Birinci araştırma sorusuna ilişkin diğer tema *Uygulama* temasıdır. Katılımcılar, derslerde yaptıkları uygulama ve etkinliklerin mesleki yaşamlarında önemli katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak lisans eğitiminde uygulamaların büyük önem taşıdığını söyleyebiliriz. Aksu'nun (2016) farklı branşlardan öğretmen adaylarıyla Alpaydın vd. (2019) da öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmalarda lisans eğitimi sürecinde uygulamanın önemi ve yararı vurgulanmıştır. Ceran'ın (2012) araştırmasında da Türkçe öğretmeni adaylarının Konuşma Eğitimi dersiyle ilgili ders içi uygulamaların önemine ve yararına değinilmiştir.

Birinci araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Kişisel ve Mesleki Gelişim*dir. Katılımcılar, aldıkları lisans eğitimi sayesinde alana hâkim, araştıran, donanımlı bireyler olduklarını ifade etmişlerdir. Alpaydın vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler, benzer donanımların

mezun oldukları fakülte tarafından yeterli düzeyde kazandırıldığını ve sahip olunan bu donanımların öğretmenlik sürecinde çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Birinci araştırma sorusundan elde edilen son tema *Öğretim Elemanlarıdır*. Katılımcılar, öğretim elemanlarının rol model olmaları sayesinde mesleğe inançlarının arttığını, alan bilgilerini aktarma, uygulama imkânı ve eleştirel bir ortam sağlama gibi birçok açıdan öğretim elemanlarının kendilerine katkılarının olduğunu belirtmişlerdir. Alpaydın vd. (2019) çalışmalarında eğitim fakültesinde eğitim almanın kazandırdıkları arasında rol model öğretim elemanları olduğunu ifade etmişlerdir. Şahin ve Beycioğlu (2015) çalışmalarında öğretim üyelerinin konu alanlarındaki yeterlik ve öğretmeye istekli olma durumlarının öğretmen yetiştirme sürecinin niteliğini etkilediğini belirtmişler, öğretmen adaylarını iyi yetiştirebilmek için fakültede ortak bir anlayış geliştirilmesinin ve buna uygun biçimde öğretim üyelerinin model olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bilgiler öğretmen yetiştirme sürecinde öğretim elemanı faktörünün önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmada ikinci araştırma sorusu olan Türkçe öğretmenlerinin aldıkları lisans eğitime ilişkin sorunlarla ilgili beş tema ve bunlara bağlı alt temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar görüş sayısı fazla olandan az olana doğru Uygulama, Dersler – Meslek Bilgisi, Öğretim Elemanları, Dersler – Alan Eğitimi, İlk Okuma Yazma şeklinde sıralanmıştır. Lisans eğitime ilişkin sorunlar, eğitim sürecinin verimliliğini düşürmektedir. Bu durum dolayısıyla mesleki süreçlere de olumsuz şekilde yansımaktadır. Bu açıdan lisans eğitime ilişkin sorunların özellikle de eğitim sürecinin içinden geçip mesleki süreçleri de tecrübe eden öğretmenlerin görüşleri ile tespit edilip değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan biri *Dersler – Alan Eğitimidir*. Katılımcılar ağırlıklı olarak alan eğitimi derslerinden Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı ve Türk Dil Bilgisi derslerinin ortaokul Türkçe derslerinde bir karşılığı olmadığını, Türk Dil Bilgisi dersinin içerik ve öğretimi vb. açılarından eksikleri olduğu, dil bilgisi açısından yeterli birikime sahip olamadıkları gibi görüşler ifade etmişlerdir. Özkan ve Şahbaz (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da Türkçe öğretmeni adayları Osmanlı Türkçesi, Eski Türk Edebiyatı gibi derslerin meslek yaşamlarında çok işlevsel olmayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Alan eğitimi dersleri Türkçe eğitiminin temelini oluşturan derslerdendir. Bu derslere yönelik eksikliklerin giderilmesi, Türkçe öğretmenliği lisans programından daha fazla verim alınmasını sağlayacaktır. Katılımcı görüşlerinden yola çıkarak alan eğitimi dersleri içerisinde yer alan Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı gibi derslerin durumunun tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Yine öğretmen adaylarını meslek yaşamında yeterli kılmak adına dil bilgisi öğretim sürecinde öğretmen adaylarına yeterli birikimin sağlanması ve dil bilgisinin nasıl öğretileceğinin öğretilmesi de gerekmektedir. 2018 yılında yeniden düzenlenen Türkçe öğretmenliği lisans programında Dil Bilgisi Öğretimi dersi yer almıştır (YÖK, 2018). Bu dersin yeni programda yer alması, dil bilgisine ilişkin belirtilen sorunların çözümüne katkı sunması açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Dersler – Meslek Bilgisi*dir. Katılımcılar başta Öğretmenlik Uygulaması olmak üzere Öğretim Teknolojileri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri derslerine ilişkin sorunlardan bahsetmişlerdir. Katılımcılar, Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin sürenin yetersiz olması, yeterli uygulama yapamama, okul nöbeti ve evrak işleri

hakkında bilgilendirme yapılmaması, derslerde uygulama yapılmasına izin verilmemesi gibi pek çok sorundan bahsetmişlerdir. Literatüre baktığımızda, konuya ilişkin benzer sonuçlara yer veren araştırmalar olduğu görülmektedir. Ercan Güven (2016) çalışmasında katılımcı Türkçe öğretmen adayları tarafından öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin uygulama öğretmenin öğretmeni adayını yeterince yönlendirmemesi, uygulama süresinin yetersizliği gibi çalışmamızdaki verilere benzeyen uygulama öğretmeni ve süre kaynaklı birtakım sorunlara değinilmiştir. Gülay ve Altun'un (2017) çalışmalarında katılımcı öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak, öğretmenlik uygulamasına ilişkin yetersizliklerin olduğu belirtilmiş, öğretmenlik uygulamasının süre ve içerik yönünden daha etkili hale getirilmesi vurgusu yapılmıştır. Şahin ve Beycioğlu (2015) tarafından öğretim elemanlarıyla yapılan çalışmada, katılımcı görüşlerinden yola çıkılarak öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin sürecin hem süre hem işleyiş hem de içerik bakımından verimli kullanılmadığı belirtilmiştir. Aykaç ve Stebler'in (2019) de çalışmalarında bu çalışmanın verilerine benzer olarak öğretmenlik uygulamasının yalnızca son sınıfta olmasının yeterli bulunmadığı ve bu durumun yeni programın olumsuz taraflarından biri olduğu belirtilmiştir. Çoban (2016) tarafından Türkçe eğitimi ve öğretiminin sorunlarına ilişkin Türkçe öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada, katılımcıların lisans programından kaynaklanan sorunlara ilişkin belirttikleri arasında stajın her dönemde olmaması da bulunmaktadır. Öğretmen yetiştirme, teori ve uygulamanın birlikte yürütülmesi gereken süreçlerdir. Yapılan çalışmalardan elde edilen veriler, bu sürecin yürütülmesine ilişkin yetersizlikler olduğunu göstermektedir. Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen yetiştirme süreçlerindeki önemi göz önünde bulundurularak var olan sorunlara daha kalıcı ve etkin çözümler üretilmelidir.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin temalardan bir diğeri de *Uygulamadır*. Katılımcılar uygulamalı derslerin az olması, uygulamaya yeterince yer verilmemesi, öğrenilenlerin nasıl öğretileceğinin öğretilmemesi, anlatılanlarla gerçek eğitim arasında uçurum olması, öğrenilen bilgilerin ülkenin her bölgesinde uygulanamaması gibi uygulamaya ilişkin farklı açılardan birtakım sorunlardan bahsetmişlerdir. Çelik'in (2020) sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirdiği çalışmada, bu çalışmadaki verilere benzer şekilde sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmenliği programının olumsuz yanlarına ilişkin uygulamaya dayalı derslerin az olması, verilen eğitimin ülkenin değişik yerlerindeki ihtiyaca cevap verememesi, uygulamaların gerçek hayattan kopuk olması gibi durumlara yer vermişlerdir. Alpaydın ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin eğitim fakültesinde aldıkları eğitime ilişkin dile getirdiği sorunlar arasında ders içi uygulamaların yetersizliği vardır. Eyüp (2019) Türkçe öğretmeni adayları ile dinleme eğitimi dersine ilişkin yaptığı çalışmada, katılımcılardan bazıları ders içi uygulamaların yetersizliğinden şikayet ederek, bu durumun öğrenmeye ilişkin oluşturduğu olumsuz durumlardan bahsetmişlerdir.

Gerek bu çalışmada gerekse literatürdeki benzer çalışmalardaki bulgular, öğretmen yetiştirme süreçlerinde verilen teorik eğitimin uygulama ile desteklenmesi ve uygulama süreçlerine önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yine lisans sürecinde verilen eğitim sahadaki gerçekliği gözetmeli ve öğretmen adaylarını meslekte karşılaşılabilecekleri olumsuz durumlara veya farklı öğrenci seviyelerine göre hazırlamalıdır.

İkinci araştırma sorusuna ilişkin bir diğeri tema *İlk Okuma – Yazmadır*. Türkçe öğretmenleri ders verdikleri sınıflarda okuma yazma bilmeyen öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar ilk okuma-yazma dersi almadıkları ve ilk okuma-yazma eğitimi verebilecek bilgiye sahip olmadıkları için öğrencilerine bu konuda yeterince yardımcı olamadıklarını ifade etmişlerdir.

Bayraktar (2021) tarafından yapılan Türkçe öğretmeni adaylarının ilk okuma-yazma öğretimi dersine yönelik görüşlerine ilişkin çalışmada da öğretmen adayları, meslek yaşamlarında öğrencilerinin okuma yazma bilmemesi durumunda nasıl eğitim vereceklerine ilişkin ilk okuma-yazma dersinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

İkinci araştırma sorusunun son teması *Öğretim Elemanlarıdır*. Katılımcılar öğretim elemanlarına dair alan bilgilerini güncellememe, dersi öğrenciye anlattırma gibi birçok açıdan sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Aksu'nun (2016) farklı branşlardan öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada bu çalışmadaki bulgulara benzer olarak bazı öğretim elemanları ile ilgili alan bilgisi, öğrenci ile iletişim, ders anlatımı, dersi öğrencilere anlattırma, derste sohbet ederek vakit doldurma gibi birçok konuda sorunlar olduğu belirtilmiştir. Çoban (2016) tarafından Türkçe öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada, katılımcıların lisans programından kaynaklanan sorunlara ilişkin belirttikleri arasında akademisyenler ile ilgili sorunlar da yer almaktadır. İlgili çalışmada bu araştırmanın bulgularına benzer olarak dersi öğrencilere anlattırma, öğrencilere eşit davranmama gibi konularda sorunlar olduğu belirtilmiştir.

Eğitim sürecinin başarısının önemli oranda, öğretim elemanının konuya ilişkin birikimi, bu birikimi öğrenciye aktarma becerisi ve sürece ilişkin çabasına bağlı olduğu söylenebilir. Öğretim elemanlarından kaynaklı sorunların giderilmesi veya iyileştirilmesine yönelik olarak eğitim sürecinde otorite konumunda bulunan kişi veya kurumların da (YÖK, Üniversite veya Fakülte Yönetimi) katılımlarıyla çalışmalar yapılmalı ve somut çözümler ortaya konulmalıdır. Öğretim elemanının uzmanlık alanındaki derslere girmesi veya ilgili derse uzmanlığı o alanda olan hocanın görevlendirilmesi konuya ilişkin çözümlerden biri olabilir. Farklı branştan uzmanlığı olan bir hoca Türkçe Eğitimi derslerine girdiğinde alan bilgisi eksikliğinden kaynaklı olarak dersi gerektiği gibi anlatamayacaktır. Bu durum hocanın motivasyonunu azaltacağı için ders süresinin doldurulması amacıyla öğrencilerle sohbet etme gibi durumlar ortaya çıkabilecektir.

Çalışmada üçüncü araştırma sorusu olan Türkçe öğretmenlerinin aldıkları lisans eğitime ilişkin önerileri ile ilgili yedi tema ve bunlara bağlı alt temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar görüş sayısı fazla olandan az olana doğru Dersler – Meslek Bilgisi, Eklenecek Dersler, Dersler – Alan Eğitimi, Uygulama, Öğretim Elemanları, Eğitim Ortamları, Sosyal Faaliyetler şeklinde sıralanmıştır. Öğretmenlerin lisans eğitime ilişkin önerileri eğitim sürecine ilişkin eksiklik veya sorunların gösterilmesi ve bunların giderilmesine veya eğitim sürecinin daha da geliştirilip, bir adım öteye taşınmasına katkı sunabilir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan biri *Dersler – Alan Eğitimidir*. Katılımcılar, lisans eğitimi kapsamında aldıkları alan eğitimi derslerinden Çocuk Edebiyatı, Türk Dil Bilgisi, Dinleme Eğitimi, Okuma Eğitimi, Konuşma Eğitimi, Yazma Eğitimi, Ses Eğitimi ve Diksiyon derslerine ilişkin birtakım öneriler getirmişlerdir. Katılımcılar, konuya ilişkin olarak çocuk edebiyatı ve dil becerileri (dinleme eğitimi, okuma eğitimi, konuşma eğitimi, yazma eğitimi) derslerinin sürelerinin uzatılması ve bu derslerin uygulamalı olarak yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu derslerle ilgili süre ve uygulama kaynaklı yetersizlikleri dile getirmiş, bunların meslek yaşamlarına olumsuz yansımalarından bahsetmişlerdir. Yılmaz'ın (2016) çocuk edebiyatı dersine ilişkin çalışmasında öğretmen adaylarının görüşlerinden yola çıkarak, öğretim üyelerinin uygulamaya daha fazla zaman ayırması gerektiği belirtilmiştir. Çalışmanın genelinde dersin uygulamaya dönük işlenmesi yönünde önemli bir vurgu bulunmaktadır. Ceran'ın (2012) (2013)

konuşma ve yazma eğitimi dersine yönelik yaptığı çalışmalarda öğretmen adaylarının ders saatlerini yeterli bulmadıkları, daha fazla saat ya da farklı sınıflarda da bu derslere yer verilmesini istedikleri belirtilmiş, bu derslerin uygulama saatlerinin daha etkili ve aktif olarak işlenmesi önerilmiştir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Dersler – Meslek Bilgisidir*. Katılımcılar Öğretim Teknolojileri, Sınıf Yönetimi ve ağırlıklı olarak Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmenler, öğretmenlik uygulaması ders sürecine ilişkin daha erken sınıflardan başlanarak verilmesi ve ders kapsamında evrak işlerinin öğretilmesi gerektiği başta olmak üzere çeşitli öneriler getirmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması derslerinin daha erken sınıflardan başlanarak verilmesi öğretmen adaylarına hem daha fazla uygulama yapma imkânı sağlayacak hem de öğretmen adaylarının, aldıkları eğitimin okullarda uygulanma biçimine ilişkin son sınıftan önce bir farkındalık geliştirmelerine katkı sunacaktır. Yine öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulama sürecinde okul işleyişine dâhil edilmeleri, kendilerine evrak, mevzuat vb. süreçlerin öğretilmesi, uygulanması önemlidir. Bu şekilde mesleğe başladıklarında ilgili süreçlere dair bocalamayacaklar, deneyim ve birikim sahibi olacaklardır. Ercan Güven (2016) tarafından Türkçe öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada, katılımcı görüşlerinden yola çıkarak öğretmenlik uygulaması ders sürecinden alınan verimin artırılabilmesi adına dersin sadece son sınıfta değil, önceki yıllarda da yer alması gerektiği belirtilmiştir. Yine bu çalışmada çalışmamıza benzer olarak Türkçe öğretmen adayları tarafından öğretmenlik uygulamasının verimini artırmaya yönelik öneriler arasında öğretmenlik uygulaması ders sürecinde adaylara evrak işlerinin öğretilmesi, farklı okullarda uygulama yapabilme imkânı tanınması yer almaktadır. Aslan ve Sağlam (2018) tarafından farklı branşlardan öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada da öğretmenlik uygulamasının ne zaman ve ne kadar süreyle verilmesi gerektiği konusunda katılımcılar arasında öne çıkan görüş, uygulamanın son iki yıla yayılmasıdır.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Eklenecek Derslerdir*. Bu tema içerisinde ağırlıklı olarak, okul işleyişi, mevzuat ve evrak işlerini içeren derslerin, belirli günler ve haftalarla ilgili bir dersin eklenmesi ve seçmeli ders çeşitliliğinin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Çelik'in (2020) sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirdiği çalışmada sınıf öğretmenliği lisans programına diksiyon eğitimi, resmi yazışmalar, milli eğitim mevzuatı gibi bazı derslerin eklenmesi önerilmiştir. İlgili derslere lisans eğitimi içerisinde yer verilmesi, öğretmenlik meslek yaşamında önemi olan bu süreçlerle ilgili (mevzuat ve evrak işleri, belirli gün ve haftalar hakkında bilgi sahibi olma) öğretmen adaylarına meslek öncesi tecrübe kazandıracaktır. Yine seçmeli ders çeşitliliği de öğretmen adaylarının kişisel ve akademik donanımlarını kendi istek ve beklentileri yönünde geliştirebilmeleri açısından önemlidir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan bir diğeri de *Uygulamadır*. Katılımcı öğretmenler, lisans eğitimi içerisinde uygulama çalışmalarının gerekliliğine değinip, uygulamalı derslerin artması, derslerde uygulamaya daha fazla yer verilmesi, eğitimlerin öğretmeyi öğretmeye yönelik olması gibi önerilerde bulunmuşlardır. Ceran (2013) Türkçe öğretmeni adayları ile yazma eğitimi dersine ilişkin yaptığı çalışmada, katılımcıların yazma eğitimi dersinin uygulama kısmının daha etkili olduğunu düşündüklerini belirtmiş, büyük çoğunluğun dersin uygulama ağırlıklı olarak işlenmesini istediğini ifade etmiştir. Eyüp (2019) Türkçe öğretmeni adayları ile dinleme eğitimi dersine ilişkin yaptığı çalışmada, katılımcıların dinleme eğitimi dersine yönelik önerileri arasında derslerde uygulamalara daha çok yer verilmesi ve uygulama çeşitliliğinin

artırılması bulunmaktadır Takıl (2016) da öğretmenlerin hizmet hayatlarında karşılaşılabilecekleri sorunların çözümüne yönelik lisans sürecinde uygulamalı derslerin konması önerisini getirmiştir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin temalardan bir diğeri *Eğitim Ortamları*dır. Öğretmenler, dil felsefesi, dil öğrenme motivasyonu gibi konuları konuşabilecekleri veya genel olarak yeni fikirler üretmeye imkân sağlayacak eğitim ortamlarının oluşturulması doğrultusunda öneriler getirmişlerdir. Alpaydın vd. (2019) göre, yeni neslin 21. yy yeterliklerine sahip olması, bağımsız bireyler, düşünen, eleştiren ve farkındalığı yüksek öğrenciler olabilmesi için eleştirel düşünme ve tartışma gibi bazı yeterliklere sahip olması beklenmektedir. Belirtilen eğitim ortamları öğrencilere bu yeterlikleri kazandırma noktasında katkı sağlayacaktır. Yine alanıyla ilgili dil felsefesi, dil motivasyonu vb. gibi konuları konuşup, tartışma fırsatı bulan öğrencilerin alana ilişkin birikimleri artacak, ilgili konulara yönelik farklı bir bakış açısı geliştireceklerdir. Öğrenciler entelektüel bir etkinlik olarak katıldıkları bu ortamlarda, kendi alanları ile ilgilenme, alana yönelik farkındalık geliştirme gibi kazanımlar elde edeceklerdir.

Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan biri *Sosyal Faaliyetler*dir. Katılımcılar üniversitedeki ve bölümdeki sosyal faaliyetlerin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Aksu'nun (2016) araştırmasında öğretmen adayları, sosyal faaliyet ve sosyal faaliyet alanlarının az olmasından yakınmışlardır. Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde bu tarz faaliyetlere katılmaları ve bu faaliyetlerde görev almaları hem kişisel gelişimleri hem de meslek yaşamlarında bu tecrübelerini öğrencileri ile paylaşıp, onları yönlendirmeleri açısından önemlidir. Lisans eğitimi sürecinde bu faaliyetlerin oluşturulması ve öğrencilerin katılım gösterebilmesi için öğretim elemanı, üniversite yönetimi gibi süreçteki yetkin kişiler çaba göstermelidir.

Üçüncü araştırma sorusunda elde edilen son tema *Öğretim Elemanları*dır. Öğretmenler, öğretim elemanlarına ilişkin ağırlıklı olarak öğrencilerle iletişimleri ve alan yetkinlikleri, ders işleyişleri gibi hususlarda öneriler getirmişlerdir. Öğretim elemanları öğretim süreçlerinin en etkili unsurlarındandır. Öğrencilerin de ileride öğretim sorumluluğunu alacakları düşünüldüğünde, eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına rol model olan öğretim elemanının niteliği daha da önem kazanmaktadır. Öğretim elemanı seçiminde alanında yetkinlik taşıma, iletişim kabiliyetine sahip olma gibi kriterlerin gözetilmesi, hâlihazırda öğretim elemanları için de bu yöndeki eksikliklerin giderilmesi için düzenlemeler yapılmalıdır. Alpaydın vd. (2019) çalışmasında öğretmenlerin eğitim sisteminin başarısının artırılması için sundukları önerilerden bazıları öğretim elemanları ile ilgilidir. Çalışmanın katılımcıları, eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini sürdürmeleri ve işlerini layığı ile yerine getirmeleri önerilerinde bulunurken, öğretim elemanı seçiminde deneyime vurgu yaparak, öğretim elemanlarının daha önce öğretmenlik deneyiminin olmasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Özçakır Sümen ve Çağlayan (2013) çalışmalarında öğretmen adaylarının eğitim fakültesinde hayal ettikleri eğitim ortamına ilişkin belirttiği unsurlardan biri öğretim elemanlarıdır. Katılımcılar, öğretim elemanlarının alanında uzman, mesleki ve kişilik özellikleriyle öğretmen adaylarına model olabilecek kişiler olmasını istemektedirler. Belirtilen kişilik özellikleri arasında öğrencilere değer verme, etkili iletişim kurabilme, yol gösterici olma, rehberlik yapma vardır. Belirtilen özellikler bu çalışmanın verileri ile benzeşmektedir.

Çalışmada dördüncü araştırma sorusu olan Türkçe öğretmenlerinin, Türkçe öğretmenliği lisans programında okuyan öğretmen adayları için tavsiyelerine ilişkin sekiz tema ve bunlara bağlı

alt temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar görüş sayısı fazla olandan az olana doğru Kişisel ve Mesleki Gelişim, Alan Bilgisi, Okuma, Dersler, Uygulama, Çocuk Edebiyatı, Sosyal Faaliyetler, Arşiv Oluşturma şeklinde sıralanmıştır.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan biri *Derslerdir*. Burada dil becerileri ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik tavsiyelerin öne çıktığı görülmektedir. Katılımcılar, dil becerisi derslerine yönelik ağırlıklı olarak derslere önem verilmesi ve derslerin iyi kavranması tavsiyelerinde bulunmuşlardır. Dil becerileri dersi dil eğitiminin temelini oluşturan derslerdendir. Türkçe eğitimi açısından büyük öneme sahiptir. Lüle Mert (2014) çalışmasında Türkçe eğitimi ve öğretiminin öncelikli amacının dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişimini sağlayabilmek olduğunu belirtmiştir. Ceran (2012) çalışmasında, dil becerileri derslerinden Konuşma Eğitimi dersinin, Eyüp (2019) ise Dinleme Eğitimi dersinin Türkçe eğitimi lisans programı açısından önemine yer vermişlerdir. Katılımcılar, öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin genel anlamda ders sürecinin iyi değerlendirilmesi tavsiyesinde bulunmuşlardır. Öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adaylarına okul ortamında öğretmenlik mesleği ile ilgili süreçlere dair gözlem ve uygulama yapma fırsatı vermektedir. Süreci iyi değerlendiren öğretmen adayları burada kazandıkları birikimi meslek yaşamına da taşıyacaklardır.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin ikinci tema *Uygulamadır*. Öğrendiklerini uygulayabilme becerisi kazanmaları ve bilgiyi daha iyi nasıl aktarabilirim diye düşünceleri gerektiği bu temada öne çıkan tavsiyelerdir. Lisans eğitiminde öğrenilen teorik bilgilerin uygulamaya geçirilmesine yönelik çalışmalar, öğrenilenlerin daha iyi anlaşılmasını ve kalıcı olmasını sağlayacak, hem de öğretmen adaylarının meslek yaşamında uygulama eksikliğinden kaynaklı yaşayabileceği sorunların önüne geçecektir. Bir öğretmen konuya ne kadar hâkim olursa olsun öğrenilen bilgiler öğrencilere gerektiği gibi aktarılamadığı sürece öğretim başarısız olmuş sayılır. Bu açıdan öğretmenin öğrendiklerini nasıl öğreteceğini bilmesi, etkili ve nitelikli ders anlatımı ve bu konulara ilişkin yapılan uygulamalar öğretim süreçleri açısından büyük önem taşımaktadır. Buradan yola çıkarak lisans eğitiminde, öğretmen adaylarına belirtilen uygulama süreçlerinin önemine yönelik farkındalık kazandırılması ve öğretmen adaylarının bu açıdan yeterli hale getirilmesi önem taşımaktadır.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Arşiv Oluşturmadır*. Katılımcılar, öğretmen adaylarına ileride derslerinde kullanmaları için lisans eğitimindeki ürün, materyal vb. çalışmalardan bir arşiv oluşturmalarını tavsiye etmişlerdir. Söz konusu çalışmalar öğretmen adaylarına meslek yaşamlarında çeşitli açılardan pratiklik sağlayacaktır. Öğretim elemanı gibi alan uzmanı kişilerin rehberlik yaptıkları veya farklı açılardan katkı sundukları bu çalışmalar nitelik ve etkinlik açısından önem taşımakta, öğretmen adaylarının meslek yaşamlarındaki derslere önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. İnan (2016) tarafından yapılan çalışmadaki katılımcı öğretmenler de öğretmen adaylarına, materyal olarak üniversite yıllarında hazırlamış oldukları dokümanları muhafaza edip, görev yaptıkları yerlere götürmelerini tavsiye etmişlerdir.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin oluşturulan temalardan biri *Çocuk Edebiyatıdır*. Katılımcılar, öğretmen adaylarına çocuk edebiyatı eserlerini takip etme ve çocuk edebiyatı eserlerini okumaları yönünde tavsiyeler vermişlerdir. Öğretmenlerin çocuk edebiyatı bilimsel literatürü ve çocuk edebiyatı eserlerine hâkim olması, eğitim süreçleri açısından önem taşımaktadır. Nitekim çalışma katılımcıları da öğrencilere uygun ve nitelikli kitap tavsiye etme,

onlara okuma alışkanlığı kazandırma, derslerde çocuklara uygun metin seçimi gibi çeşitli durumlar açısından öğretmenin çocuk edebiyatına ilişkin bilgi birikiminin ve ilgisinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Dumanlı Kadızade ve Nergiz'in (2019) çalışmasında da öğretmenlerin çocuk edebiyatına ilişkin bilgileri ve görüşlerinin büyük önem kazandığı, en büyük görevin de Türkçe öğretmenlerine düştüğü belirtilmiştir. Çalışmaya göre Türkçe öğretmenlerinden beklenen çocuk edebiyatı ürünlerini takip etmesi, derslerini işlerken çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanması, çocukların gelişim özelliklerine uygun kitapları bilmesidir.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin bir diğer tema *Okumadır*. Öğretmenler, farklı alan ve türde çok kitap okunması, nitelikli eserler seçilmesi tavsiyelerinde bulunmuşlardır. Kitap okumak, öğretmen adaylarına dili etkili kullanıp, etkili iletişim kurma, entelektüel donanım kazanma gibi birçok açıdan önemli katkılar sunacaktır. Arıcı (2015) çalışmasında genelde bütün öğretmenlerin özelde Türkçe öğretmenlerinin başta çok iyi birer okur olmaları daha sonra da bunu öğrencilerine aşlamaları gerektiğini belirtmiştir. Çelik'in (2020) araştırmasında katılımcı öğretmenlerin akademisyenlere önerileri arasında kitap okumayı teşvik etmeleri yer almaktadır.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin temalardan birisi *Alan Bilgisidir*. Öğretmenlerin, öğretmen adaylarına Türkçe Eğitimi ve bağlantılı konularla ilgili alan bilgisine ilişkin tavsiyeleri arasında öne çıkanlar, alan birikimini geliştirmeleri, alana hâkim olmaları, alan ile ilgili bilimsel gelişmeleri takip edip araştırma yapmalarıdır. Öğretmen adaylarının sahip olduğu alan bilgisinin, öğretmenlik mesleğindeki yeterliklerini etkileyeceği açıktır. Alpaydın vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak, alan bilgisi ve öğrenci odaklılık olarak kategorilendirilen yeterlik alanlarının meslekte büyük rol oynayan yeterlikler olduğu belirtilmiştir.

Dördüncü araştırma sorusuna ilişkin temalardan biri *Sosyal Faaliyetlerdir*. Öğretmen görüşleri, sosyal faaliyetlere katılımın öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacağı, bunun da mesleki yaşamlarına katkı sunacağı yönündedir. Şahin ve Beycioğlu'nun (2015) çalışmalarında fakülte'deki sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerin yetersiz kalmasının, öğretmen adaylarının toplumsal sorunlara duyarlı yetişmelerini ve bireysel özelliklerini geliştirebilmelerini olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmiştir.

Dördüncü araştırma sorusundan elde edilen son tema *Kişisel ve Mesleki Gelişimdir*. Öğretmenler, kişisel ve mesleki gelişim kapsamında öğretmen adaylarına geniş bir çerçevede çeşitli tavsiyelerde bulunmuşlardır. Tavsiyeler genel anlamda, öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için uğraşmaları, sorgulayan araştıran bir birey olmaya çabalamaları, öğretmenlik mesleği ve farklı kariyer olanaklarını araştırıp, bilmeleri ve bunlara yönelik olarak kendilerini geliştirmeleri yönündedir. Yine adayların çağın gerektirdiği kişisel donanımları elde etmesi de verilen tavsiyeler arasındadır. Edinilen donanımların bireylerin kişisel kariyerlerine etkisi olduğu gibi ülkemizin gelişmesi açısından da (nitelikli öğretmenlerin vereceği eğitimin daha nitelikli olacağı, daha nitelikli nesiller yetiştireceği gibi) katkısı olacaktır.

Çalışma verileri, Türkçe öğretmenliği lisans eğitiminin, katılımcıların kişisel gelişimleri ve öğretmenlik mesleğinin yürütülmesi açısından önemli katkısı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte lisans eğitime ilişkin sorunlar ve öneriler ile ilgili alt problemlerden elde edilen veriler, hâlihazırda lisans eğitime ilişkin eksikliklerin ve lisans eğitiminin geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğuna işaret etmektedir. Konunun önemine rağmen eğitim alanındaki değişim ve

gelişim kolay ve hızlı olmamakta, uzun süreli, nitelikli ve etkin çaba gerektirmektedir. Çalışmadan elde edilen verilerin Türkçe öğretmenliği lisans eğitimi sürecindeki eksikliklerin giderilmesine ve sürecin geliştirilmesine yönelik çabalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 21/12/2021 tarihli 2021/08-19 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Kaynakça

- Aksu, H. H. (2016). Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin bölümleri hakkındaki görüşleri: Giresun Üniversitesi örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 299-316.
- Alpaydın, Y., Kocabaş, C., Dervişoğulları, M., & Çakır, G. S. (2019). Öğretmenlik eğitiminde kazandırılan yeterliklerin öğretmenlik mesleği ile uyumu: Öğretmen görüşlerine dayalı bir karma araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 49, 17-49. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.525252>.
- Altunkaya, H., & Başkan, A. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojilerinden yararlanma ve materyal hazırlamaya yönelik görüşleri. E. Akpınar ve diğerleri (yay. haz.) içinde, *UBEST Tam Metin Bildiri Kitabı* (ss. 2044-2055). Buca Eğitim Fakültesi Yayını.
- Arıcı, A. F. (2015). Türkçe öğretmenleri / öğretmen adayları ne okumalı? -Bir "okuma listesi" önerisi-. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 1-15.
- Aslan, M., & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162. <http://dx.doi.org/10.16986/HUJE.2017030313>
- Aykaç, N., & Stebler, M. Z. (2019). 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programının öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 116-138. <https://doi.org/10.31464/jlere.610269>
- Bayraktar, İ. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının ilk okuma yazma öğretimi dersine yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 71-84. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1032368>
- Ceran, D. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 337-358. http://dx.doi.org/10.9761/JASSS_326
- Ceran, D. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1151-1169. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4187>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry research design*. Sage.

- Çelik, Y. (2020). Mezunlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı1, 329-349. <http://dx.doi.org/10.7822/omuefd.658115>
- Çoban, A. (2016). Türkçe eğitimi ve öğretiminin sorunları. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 121-138. <https://doi.org/10.20322/lt.36849>
- Dumanlı Kadızade, E., & Nergiz, G. (2019). Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Researcher: Social Science Studies*, 7(3), 65-76 <http://dx.doi.org/10.29228/rssstudies.36871>
- Durukan, E., & Maden, S. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 555-566.
- Ercan Güven, A. N. (2016). Öğretmenlik uygulaması dersinin Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. O. Köksal (yay. haz.) içinde, *International Academic Research Congress Full Text* (ss. 769-776).
- Eyüp, B. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme eğitimi dersiyle ilgili görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1773-1795.
- Gazi Eğitim Fakültesi. (2021, Kasım). *Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. Bölüm hakkında.* <https://gefos.gazi.edu.tr/view/page/9480>
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarına göre Türkçenin güncel sorunları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 491-515. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.466>
- Gülây, A., & Altun, T. (2017). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yeterlik algılarının ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 738-749. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.1837>
- Güneş, F. (2016). Öğretmen yetiştirme yaklaşım ve modelleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 413-435.
- Güzel, A. (2003). Türkçe'nin eğitimi-öğretimi bölümlerinde kurulması gerekli görülen anabilim dalları hakkında yeni projelerimiz. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 63-86.
- Güzel, A. (2010). Türkçe eğitimi bölümlerinde kurulması gerekli görülen ana bilim dalları. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, 27, 371-383.
- İnan, K. (2016). Göreve yeni başlamış öğretmenlerin lisans eğitimleri ve mesleklerine ilişkin görüşleri. *Türk Yurdu*, 350, 63-66.
- Lüle Mert, E. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48. <https://doi.org/10.16916/aded.47575>

- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015) . *Nitel veri analizi*. S. Akbaba Altun & A. Ersoy (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Mutlu, H. H., & Süğümlü, Ü. (2019). Türkçe öğretmenliği yeni lisans programının akademisyen görüşlerine göre değerlendirilmesi. A. Tekin ve diğerleri (yay. haz.) içinde, *2.Uluslararası Temel Eğitim Kongresi, "2023 Eğitim Vizyonu ve Temel Eğitimde Gelecek Arayışları" Tam Metin Bildiri Kitabı* (ss. 1254-1260). Eğiten Kitap.
- Özçakır Sümen, Ö., & Çağlayan, T. (2013). Öğretmen adaylarının eğitim fakültesinden memnuniyet düzeyleri ve hayal ettikleri eğitim ortamı. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 249-272. <http://dx.doi.org/10.7822/egt238>
- Özkan, B. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının alan bilgisi derslerinin işlevselliği ile derslerin içerik, materyal ve teorik uygulama dağılımlarının yeterliğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 387-404.
- Özkan, B., & Şahbaz, N. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının alan derslerinin işlevselliğine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 1(1), 32-43.
- Özkan, B., & Yıldırım, M. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 11(14), 509-528. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9555>
- Patton, Q. M. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün & S. B. Demir (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Şahin, İ., & Beycioğlu, K. (2015). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirmeye ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 33-50. <https://doi.org/10.17679/iuefd.16259330>
- Takıl, B. (2016). Türkçe öğretmenlerinin lisans eğitiminde aldıkları derslerin meslek hayatlarına etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 29, 373-383.
- Türk Eğitim Derneği. (2009). *Öğretmen yeterlikleri: Özet rapor*. Adım Okan Matbaacılık.
- Topuzkanamış, E. (2021). Yeni Türkçe öğretmenliği lisans programının ortaokula uygunluğu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(2), 565-582.
- Yılmaz, O. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersine ilişkin düşünceleri üzerine olgubilimsel bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 33-59.
- Yükseköğretim Kurulu. (2018, Mayıs). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları. Türkçe öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turkce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Extended Summary

Introduction

Education systems are of great importance in the progress and development of societies, and one of the most important elements of an education system is its teachers. The undergraduate education given in the education faculties of universities is an important determinant of the teacher training system. Undergraduate education aims to produce teacher candidates who are equipped with the necessary means to perform the teaching profession. In this regard, factors such as the quality of the undergraduate education, its function, and its correspondence with professional life are also of importance.

One of the teaching undergraduate programs within the faculties of education in Turkey is the Turkish Language Teaching Undergraduate Program. There are academic studies on the evaluation of undergraduate education for Turkish language teaching. Scientific studies on this issue to date have considered the evaluation of undergraduate education in education faculties with participants from different teaching branches, including Turkish language teaching, as well as evaluations of general or particular aspects of undergraduate programs for Turkish education. However, it was seen that studies dealing with general evaluations of the Turkish Language Teaching Undergraduate Program are quite limited. Previous studies have mostly focused on the evaluation of course contents in undergraduate education for Turkish teaching. There is no study on the evaluation of undergraduate education that deals only with Turkish language education and was carried out with graduates of this program.

This study addresses the opinions of teachers who graduated from the Turkish Language Teaching Undergraduate Program and had newly entered the teaching profession. With this study, the current deficiencies in undergraduate education for Turkish language teaching were evaluated with feedback from graduates of the program and it is hoped that the obtained data will contribute to increasing the quality and effectiveness of undergraduate education. In this regard, the following subproblems were addressed:

1. In what ways did the undergraduate education that these Turkish teachers received contribute to their professional lives?
2. What were the problems faced by these Turkish teachers regarding the undergraduate education they received?
3. What are the suggestions of these Turkish teachers regarding the undergraduate education they received?
4. What are their recommendations to prospective teachers now studying in the Turkish Language Teaching Undergraduate Program?

Method

This study was designed as qualitative research possessing the characteristics of a case study for an examination of Turkish teachers' opinions on the Turkish Language Teaching Undergraduate Program.

The criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, was chosen in the formation of the study group. Two criteria were determined for the sample in order

to obtain up-to-date information about the Turkish Language Teaching Undergraduate Program. These were having graduated from the undergraduate program in 2016 or later, and having worked for the Ministry of National Education as a Turkish teacher for 1 year at least and 5 years at most. A questionnaire was administered to 5 Turkish teachers in the preliminary study and to 61 Turkish teachers in the main study.

The questionnaire, which was prepared with the help of expert opinions, contained four open-ended questions. A total of 93 pages of raw data were obtained. The content analysis method, from among the qualitative data analysis methods, and the NVivo 11 Pro program were used in this study. The answers given by the teachers were read question by question and codes were extracted. Based on the codes, themes were identified, data were arranged according to codes and themes, and frequency values were added. The codes were examined individually by two researchers and the concordance rate between them was 91%. A consensus was reached by discussing the codes for which there was no common decision. In the theming phase, it was again investigated whether the codes and themes were compatible.

Findings

Subthemes emerged from the answers to the first research question regarding the contribution of undergraduate education to the participants' professional lives and the theme of courses. These were Courses – Field Education, Courses – Vocational Knowledge, Practice, Personal and Professional Development, and Instructors. The teachers stated that their undergraduate education had contributed to their professional lives in many ways.

Five themes and subthemes emerged regarding problems related to the undergraduate education of these Turkish teachers, which was the second research question. These were Courses – Field Education, Courses – Vocational Knowledge, Practice, First Reading, Writing, and Instructors. The teachers stated that the elements they described as deficient and problematic in undergraduate education had negative reflections in their professional lives.

Seven themes and subthemes emerged regarding recommendations related to the undergraduate education of these Turkish teachers, which was the third research question. These were Courses – Field Education, Courses – Vocational Knowledge, Courses To Be Included, Practice, Educational Environment, Social Activities, and Instructors. The teachers' recommendations regarding undergraduate education can help reveal the deficiencies or problems related to the educational process to eliminate them or to develop the educational process further. For this reason, the suggestions of teachers who have already experienced and completed this educational process are important.

Finally, eight themes and subthemes emerged from the responses to the fourth research question on these teachers' recommendations for prospective teachers enrolled in the Turkish Language Teaching Undergraduate Program. These were Courses, Practice, Creating Archives, Children's Literature, Reading, Field Knowledge, Social Activities, and Personal and Professional Development.

Discussion and Conclusion

It is expected that advice provided by teachers who have previously gone through similar educational processes and now have professional experience will provide important guidance to teacher candidates during and after their undergraduate education.